

Van cel naar herstel:

Het ongehoorde verhaal van jongvolwassenen
in detentie.

Bouvroy Kiani
Mebis Anke
Mot Myrthe
Schuermans Joke
Vandenbogaerde Lena
Vanderbeke Karen

***Bachelorproef voorgedragen tot het bekomen van de graad van
Bachelor in de Orthopedagogie.***

Promotor:

Wancour Tineke

Stuurgroepleden:

De Smet Stefaan

Projectindiener:

Vzw De Huizen

Academiejaar 2023-2024
Eerste examenkans – Tweede examenperiode

*Deze bachelorproef is gemaakt door **bovenvermelde** studenten aan de Hogeschool Gent, ter voltooiing van de bacheloropleiding Orthopedagogie. De standpunten die in deze bachelorproef zijn verwoord, zijn louter het persoonlijke standpunt van de auteurs en reflecteren niet noodzakelijkerwijs de mening, het officiële standpunt of het beleid van de Hogeschool Gent.*

Samenvatting

Dit onderzoek, uitgevoerd in opdracht van vzw De Huizen, richt zich op kleinschalige detentievormen en pleit voor een nieuw penitentiair paradigma waarbij herstel en re-integratie centraal staan. Het concentreert zich specifiek op jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar in detentie. Het huidige detentiesysteem wordt gezien als een belemmering voor herstel en re-integratie vanwege schadelijke gevolgen zoals verbroken sociale banden en verergerde psychische problemen, die omschreven worden als 'detentieschade'. Het onderzoek benadrukt het gebrek aan effectieve rehabilitatie en de groeiende gevangenispopulatie in België, deels veroorzaakt door langere detentieperioden.

Initiatieven zoals 4Hobo, U-Turn en Back On Track worden genoemd als projecten gericht op ondersteuning van jongvolwassenen in detentie. Theoretische modellen zoals het RNR-model en het GLM-model worden gebruikt om ondersteuning en begeleiding op te zetten en te bevorderen in detentie. Kleinschalige detentiehuisen, voorgesteld als alternatief voor traditionele gevangenissen, worden gezien als een positieve ontwikkeling voor re-integratie en het voorkomen van recidive.

Het onderzoek bepleit de introductie van detentie- en overgangsfaciliteiten die specifiek ontworpen zijn voor jongvolwassenen, zoals het voorgestelde concept van het 'loopplankhuis'. Dergelijke initiatieven worden voorgesteld als zijnde kleinschalig, gedifferentieerd en verankerd in de buurt. Het benadrukt de noodzaak van een individueel afgestemde benadering die rekening houdt met de unieke behoeften van de jongvolwassenen, en bevordert tevens zinvolle dagbesteding en integratie met de bredere samenleving.

De bevindingen van het onderzoek benadrukken het beperkte hulpverleningsaanbod voor jongvolwassenen in detentie en de twijfel over de duurzaamheid van diensten na vrijlating. Het belang van maatwerk en aandacht voor specifieke behoeften van jongvolwassenen wordt benadrukt.

Woord van dank

Met deze bachelorproef sluiten wij ons derde jaar Orthopedagogie aan de Hogeschool Gent af en kijken we met trots terug op dit proces. We hadden de eindmeet niet zonder hulp kunnen bereiken. Daarom willen we hier even stilstaan om enkele mensen te bedanken.

Eerst en vooral willen we onze projectindiener vzw De Huizen bedanken, met in het bijzonder Marlies Gailliaert, Manu Pintelon en Bauke de Bie voor de open communicatie tijdens het traject. Zij hebben hun vertrouwen in ons gelegd en ons de volledige vrijheid gegeven in het proces. Hierdoor hebben we de kans gekregen om belangrijke vaardigheden te ontwikkelen, uit onze comfortzone te stappen en onze talenten te uiten.

Vervolgens willen we alle deelnemende participanten en experts bedanken voor de medewerking en openheid tijdens de gesprekken en het geloof in de meerwaarde van deze bachelorproef. Hierbij willen we de jongvolwassenen met ervaring in detentie extra bedanken. Dankzij het delen van verhalen en ervaringen kwamen wij tot een krachtig en waardevol co-creatieproduct.

Verder willen we onze promotor, Tineke Wancour, enorm bedanken. Bedankt om ons doorheen dit avontuur te leiden, vertrouwen in ons te hebben en ons steeds te motiveren om samen de eindmeet te halen. Jouw toewijding en expertise hebben ons niet alleen geholpen om dit project succesvol af te ronden, maar hebben ons mede gevormd als toekomstige professionals.

Tot slot willen we onze waardering uitspreken voor de kans die we hebben gekregen. Het was een waardevolle en leerzame ervaring vol nieuwe inzichten en perspectieven die we als groep altijd zullen koesteren.

Dan rest er ons alleen u te bedanken voor het lezen van onze bachelorproef. Bedankt.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Woord van dank.....	4
Inhoudsopgave	5
1. Probleemstelling.....	6
1.1. Duiding orthopedagogisch vraagstuk.....	6
1.2. Detentie.....	6
1.2.1. Doelgroep jongvolwassenen	7
1.2.2. Projecten gericht op jongvolwassenen in detentie.....	8
1.2.3. Modellen en methodieken	9
1.3. Evolutie naar detentiehuisen.....	10
1.3.1. Loopplankhuis.....	10
1.4. Quality of Life.....	12
1.5. Conclusie.....	12
2. Methodologie	12
3. Resultaten.....	14
3.1 Hulpverleningsaanbod voor jongvolwassenen.....	14
3.2 Sociaal netwerk	14
3.3 Quality of life - de stem van jongvolwassenen.....	16
3.4 Modellen en methodieken	17
3.5 Profiel.....	17
3.6 Detentievormen.....	18
4. Brainstorm en prototypes.....	19
4.1. Inleidende brainstorm.....	19
4.2. Het ontwerpen van een draaiboek; “het ideale detentiehuis”	19
4.3. Het opstellen van een belangengroep.....	19
4.4. Een open brief	20
5. Co-creatie product.....	20
6. Conclusie	21
7. Discussie/Kritische reflectie	21
Literatuurlijst.....	23
Bijlagen.....	29
Bijlage 1: Begrippenlijst.....	29
Bijlage 2: Vragenlijst experts	30
Bijlage 3: Flyer focusgroep.....	33
Bijlage 4: Vragenlijst jongvolwassenen.....	33
Bijlage 5: Informed consent.....	34
Bijlage 6: Schema codering	35
Bijlage 7: Open brief.....	36

1. Probleemstelling

1.1. Duiding orthopedagogisch vraagstuk

De Huizen is een vzw die streeft naar kleinschalige detentievormen die gedifferentieerd ^{viii} zijn op maat van de persoon en verankerd zijn in de maatschappij. De vzw pleit voor een nieuw penitentiair paradigma. Het nieuw penitentiair paradigma houdt in dat gevangenen vervangen worden door kleinschalige detentiehuisen ^{iv} en waar herstel en re-integratie ^{xiii} centraal staan (Vzw de huizen). De Huizen heeft een vraagstuk ingediend gericht op het onderzoeken van samenwerkingsverbanden met organisaties in Gent en het betrekken van de lokale politiek bij de oprichting van een detentiehuis, specifiek gericht op jongvolwassenen. Ons onderzoeksproces heeft zich toegespitst op jongvolwassenen in detentie ^{vi} van 18 tot 25 jaar.

1.2. Detentie

Van Dale definieert detentie als volgt: “een opsluiting, hechtenis”. Het juridisch Woordenboek definieert detentie als vrijheidsbeneming als uitvoering van voorlopige hechtenis of veroordeling. We hanteren detentie als een vrijheidsbeneming doorheen onze bachelorproef. Deze definitie benadrukt het fundamentele aspect van het ontnemen van iemands vrijheid, wat vaak de essentie is van detentie, of het nu gaat om gevangenisstraf, hechtenis of een andere vorm van vrijheidsbeneming. Onze bachelorproef bevat enkele belangrijke begrippen, gekenmerkt door Romeinse cijfers. De definities van deze termen zijn in Bijlage 1 opgenomen.

Een gevangenisstraf heeft verschillende doeleinden: voorkomen van herhaling van feiten, afschrikken, het beschermen van de samenleving en voorbereiden op een succesvolle re-integratie (Detentie, z.d.; Beyens et al., 2014). Detentie omvat meer dan enkel de benaming van vrijheid (SAM, z.d.). Opsluiting resulteert in het verbreken van sociale banden met familie, vrienden en het bredere netwerk, het verlies van huisvesting en werkgelegenheid, en financiële zorgen. Alsook het opstapelen van psychische problemen, zoals angst en depressie. Deze aspecten dragen bij aan detentieschade ^v; een fenomeen waarbij schade aan het mens-zijn ontstaat gedurende de detentieperiode (Dirkzwager et al., 2009).

Sinds de jaren '80 heeft zich een geleidelijke maar zekere toename van de gevangenispopulatie in België voorgedaan, wat heeft geleid tot een aanhoudend probleem van overbevolking in gevangenen. De gevangenen, detentiehuisen en transitiehuisen ^{xvi} in Vlaanderen kampen vandaag de dag met een overbevolking van 25,1% (Santens, 2024) wat inhoudt dat er een kwart meer mensen zit dan dat er plaats voorzien is. Deze overbevolking leidt tot grondslapers ^{xi}. Gedwongen worden om op de grond te slapen, kan beschouwd worden als een schending van de mensenrechten van de gedetineerden. Artikel 3 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens stelt dat “Eenieder heeft het recht op leven, vrijheid en onschendbaarheid van zijn persoon” en artikel 5 dat “Niemand zal onderworpen worden aan foltering, noch aan een wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing” (Amnesty International, z.d.). Op de grond moeten slapen, kan gezien worden als onmenselijk of vernederend. Bovendien kunnen ook andere mensenrechten, zoals het recht op een passende levensstandaard (artikel 25) en het recht op adequate huisvesting (artikel 11), in het gedrang komen wanneer mensen in detentie geen toegang hebben tot degelijke slaafaciliteiten. Bovendien blijft de toegang tot gezondheidszorg niet optimaal, ondanks het gelijkwaardigheidsbeginsel ^{ix} (Eechaudt et al., 2017). Op 1 januari 2023 bevonden zich nog 22 zaken van België in behandeling bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, gerelateerd aan kwesties zoals overbevolking in gevangenen en erbarmelijke omstandigheden waarin personen in detentie moeten leven. Sommige van deze zaken wachten al meer dan een decennium op een definitieve uitspraak. Deze situatie duidt erop dat er na de beslissingen van het Hof onvoldoende structurele maatregelen getroffen zijn ter verbetering van de omstandigheden voor alle personen in detentie (Europese Commissie Verslag Over de Rechtsstaat 2023, 2023).

Gedurende de periode na de aanzienlijke toename in gevangenispopulatie is er gezocht naar oplossingen om de overbevolking te verminderen, waaronder de introductie van alternatieve maatregelen voor voorlopige hechtenis en vrijheidsstraffen, gedeeltelijke of uitgestelde uitvoering van gevangenisstraffen tot drie jaar, en de implementatie van elektronisch toezicht als vorm van strafuitvoering. Ondanks deze inspanningen blijft overbevolking een groeiend probleem, als gevolg van de toenemende duur van voorlopige hechtenis, langere detentieperioden voor veroordeelden en een stijging van het aantal personen in detentie. In 2005 werd de basiswet betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden ingevoerd, waarin de rechten van gedetineerden werden vastgelegd, dit ter voorkoming van detentieschade. Echter, tot op heden worden deze rechten niet consequent nageleefd in de praktijk (Beyens et al., 2014).

Het is onmiskenbaar dat de huidige situatie van de Belgische gevangenen zorgwekkend is. Zowel de verouderde, immense instellingen uit de 19de eeuw als de recentere gevangenisgebouwen blijken niet optimaal te zijn voor het bereiken van herstel, rehabilitatie^{xv} en re-integratie. Hoewel de basiswet van 2005 richtlijnen biedt voor een modern gevangenisconcept, is er een groeiende urgentie voor een grondige herziening van het huidige detentielandschap. Dit is niet alleen te wijten aan de overbevolking, maar ook aan de hoge recidivecijfers^{xiv}, waarbij bijna de helft van de vrijgelaten personen opnieuw in de gevangenis belandt. De Belgische gevangenen dragen onvoldoende bij tot het vormen van modelburgers die succesvol kunnen re-integreren in een snel veranderende maatschappij (Kerpel, 2018).

1.2.1. Doelgroep jongvolwassenen

Wij, zes jongvolwassenen, bevinden ons in de overgang waarbij de adolescentie overgaat in volwassenheid. Het voelt als een emotionele achtbaan. We zijn enthousiast over de vrijheid die op ons afkomt, maar tegelijkertijd voelen we ook de onzekerheid over de nieuwe verantwoordelijkheden die op ons pad komen. Het is een boeiende periode, waarin we de kans krijgen om onze eigen identiteit te verkennen en ons leven vorm te geven. Samen delen we deze ervaringen van twijfel en hoop.

Jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar bevinden zich in een cruciale en kwetsbare periode. De kwetsbaarheid van de jongvolwassen doelgroep kan worden verklaard aan de hand van neurowetenschappelijke inzichten (Barendregt & Van Der Laan, 2019). Een aantal stellingen ondersteunen en bewijzen deze kwestie, waarbij de onvolgroeidheid en onrijpheid van de frontale hersengebieden vóór de leeftijd van 25 jaar een cruciale rol spelen (Steinberg, 2013; Strang et al., 2013). Deze hersengebieden zijn essentieel voor zelfregulatie, zelfreflectieve processen, het inschatten van de gevolgen van eigen gedrag, het plannen en organiseren van gedrag, alsook voor het begrip van morele normen en waarden (Bonnie & Scott, 2013; Chein et al., 2010). Dit heeft significante implicaties voor het gedrag en de besluitvorming van jongvolwassenen. Aangezien deze hersengebieden nog in ontwikkeling zijn, hebben jongvolwassenen mogelijk niet de volledige controle over eigen gedrag en besluitvormingsprocessen. Dit kan leiden tot impulsief gedrag en een verminderd vermogen om de gevolgen van dergelijke acties in te schatten (Bonnie & Scott, 2013; Iselin et al., 2009). Dit beïnvloedt dus ook het vertonen van verantwoordelijk gedrag (Johnson et al., 2009).

De jongvolwassenheid omvat diverse ontwikkelingen op emotioneel, financieel, sociaal en fysiek vlak (Andersen, 2016; Stas et al., 2008). In deze fase wordt de nadruk gelegd op afhankelijkheid in plaats van onafhankelijkheid (Stas et al., 2008). De transitie wordt niet zozeer gekenmerkt door een vlotte overgang, maar eerder door een wisselende dynamiek die schommelt tussen afhankelijkheid en onafhankelijkheid (Furlong et al., 2011). Het is een zoektocht naar je eigen identiteit, die voor elk individu anders verloopt. Het voldoen aan maatschappelijke verwachtingen blijft één van de centrale aspecten in deze fase (De Raad voor Volksgezondheid en Samenleving, 2018). De samenleving verwacht dat jongvolwassenen volledige verantwoordelijkheid nemen wanneer er doorheen tal van belangrijke en verschillende transities gaan, zoals de overgang van onderwijs naar de arbeidsmarkt of van het samenleven met ouders/voogd naar zelfstandig wonen. Tijdens de

jongvolwassenheid worden er heel wat doorslaggevende beslissingen genomen die een aanzienlijke impact hebben op het verdere leven (Hauspie et al., 2010). Ondanks toenemende autonomie ¹ blijven ondersteuning van familie en een sterk sociaal netwerk essentieel voor het welzijn van jongvolwassenen (Stevens et al., 2018). Problemen op verschillende gebieden, waaronder psychische gezondheid, kunnen deze overgang bemoeilijken (Xie et al., 2014). Psychische problemen kennen een piek onder jongvolwassenen, waarbij maar liefst 75% van deze problemen zich ontwikkelt vóór het bereiken van het 25e levensjaar (Paulsen & Berg, 2016; Coughlan et al., 2013).

2% van de Vlaamse bevolking tussen 12 en 30 jaar pleegt drie of meer verschillende criminele feiten in een tijdspanne van een jaar (Vettenburg et al., 2010). Bovendien, als jongeren maatschappelijk kwetsbaar zijn, lopen zij een hoger risico om criminele feiten te plegen (Hauspie et al., 2010). Uit onderzoek blijkt dat een aanzienlijk aantal jongvolwassenen die in detentie verblijven afkomstig is uit steden of gemeenten die gekenmerkt worden door sociale achterstelling. Vaak betreft het jongvolwassenen die alleenstaand zijn, velen zijn laaggeschoold en slechts weinigen hebben een diploma of getuigschrift behaald. Er is dus sprake van een gebrek aan sociale of familiale verbindingen. Voorafgaand aan de detentieperiode kampten jongvolwassenen reeds met financiële problemen en/of waren zij niet actief op de arbeidsmarkt (Stas et al., 2008).

Het recidivecijfer van 2023 toont aan dat binnen een tijdsspanne van vijf jaar 70% terugvalt in herhaald crimineel gedrag (Open Vld, z.d.). Er kan worden geconstateerd dat een jonge leeftijd een verband houdt met een verhoogde recidive. Actuele recidive cijfers ontbreken. België bevindt zich bijna onderaan de lijst van West-Europese landen die geen onderzoek uitvoeren naar recidive, wat impliceert dat we moeten vertrouwen op buitenlandse gegevens en onderzoeken die betrekking hebben op een verschillende gevangenispopulatie (Mine et al., 2015). De doelgroep jongvolwassenen valt onder het strafrecht dat geldt voor meerderjarigen. Er bestaat geen strafrechtelijk beleid dat zich focust op jongvolwassenen (Verwers & Bogaerts, 2005). In vergelijking met Nederland bestaat er wel een aparte aanpak voor jongvolwassenen tussen 18 en 23 jaar sinds 2014 (Zeijlmans et al., 2019).

Blaauw & van Marle attenderen hoe belangrijk het is om ervoor te zorgen dat alle personen die in detentie verblijven voldaan zijn in al de grond- en mensenrechten en toegang hebben tot licht, voedsel en water (Blaauw et al., 2007). Daarnaast is een zinvolle dagbesteding een van de fundamentele behoeften van jongvolwassenen in detentie en is het een van de basisrechten van mensen in detentie, namelijk artikel 76 van de Basiswet betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden (Ejustice, z.d.). Hierin ervaren zij een gebrek (Bellemare et al., 2015). De Wereldgezondheidsorganisatie en het Internationale Rode Kruis onderscheiden enkele factoren die een negatieve invloed hebben op de mentale gezondheid van personen in detentie, namelijk: overbevolking, geweld, gedwongen eenzaamheid, gebrek aan privacy en betekenisvolle activiteiten, isolatie van sociale contacten, onzekerheid over de toekomst en onvoldoende gezondheidszorg (Beynon et al., 2005). Studies in het Verenigd Koninkrijk tonen consequent aan dat de prevalentie van een slechte mentale gezondheid aanzienlijk hoger is bij personen in detentie in vergelijking met die van de algemene samenleving. De geestelijke gezondheidsdiensten in gevangnissen moeten een specifiek hulpaanbod hebben voor de gezondheidsbehoeften van personen in detentie, wat kan betekenen dat er meer intensieve en geïntegreerde hulpverlening nodig zal zijn (Durcan, G., & Zwemstra, J., 2014). Uit de bevindingen van de focusgroep met jongvolwassenen in detentie kwam naar voren dat een vorm van intensieve ondersteuning op het gebied van het toetreden tot de arbeidsmarkt een aanzienlijke meerwaarde kan opleveren, met het oog op een verbeterde re-integratie.

1.2.2. Projecten gericht op jongvolwassenen in detentie

Tijdens ons onderzoeksproces maakten we kennis met enkele good practices^x in België en Nederland. Deze projecten richten zich op ondersteuning van jongvolwassenen tijdens en na detentie en hieronder worden ze kort geschetst.

4Hobo is een project van Centrum OBRA vzw. Het doel van 4Hobo is optimaal bijstaan in uitdagingen binnen de reguliere zorg, alsook het recht op die zorg garanderen voor jongeren tussen 16 tot 25 jaar. 4Hobo staat bij om (verdere) criminele ontwikkeling van mensen in detentie in de toekomst tegen te gaan (Centrum OBRA vzw, 2014).

Het U-Turn project in Antwerpen richt zich op jongvolwassen veelplegers^{xvii} tussen 18 en 30 jaar oud. Het project biedt ondersteuning bij re-integratie en tracht het herhalen van feiten plegen te voorkomen. Deze jongvolwassenen nemen deel aan een ambulante trajectbegeleiding. Het project is gebaseerd op een visie waarin verschillende levensdomeinen in verband worden gebracht met delinquent gedragⁱⁱⁱ (Gilleir et al., 2010).

Back On Track is een initiatief van vzw Oranjehuis en werkt binnen de regio's Oost- en West-Vlaanderen. Ze richten zich specifiek op jongvolwassenen van 18 tot 24 jaar die detentieverlaters of thuis- en/of dakloos zijn. Het traject heeft een duur van één jaar. Volgens Back On Track wordt er te weinig opgetreden voor jongvolwassenen in detentie. Begeleiders van Back On Track horen en nemen aan van de jongvolwassenen dat ondersteuning en nabijheid cruciaal zijn (Back On Track, z.d.).

In Nederland werd het pilotproject genaamd 'Halt+18' opgezet. Het project is gericht op een populatie van *first offenders*^{vii} tussen de 18 en 23 jaar oud, die betrokken zijn geweest bij delicten die omschreven worden als kleine diefstallen, vandalisme, verstoring van de openbare orde, of verkeersovertredingen, en tevens kampen met moeilijkheden in hun levenssituatie. Uit enquêtes onder jongvolwassenen blijkt dat deze interventie als ondersteunend wordt beschouwd. Het project biedt een tweede kans aan deze doelgroep (Lunnemann et al., 2021).

1.2.3. Modellen en methodieken

Er bestaan twee belangrijke, dominante theoretische modellen die gebruikt worden om detentiebeleving te begrijpen en te kaderen, met name het deprivatiemodel en het importmodel. Het deprivatiemodel is een theoretisch kader dat de nadruk legt op de mate waarin personen in detentie worden beroofd van bepaalde basisbehoeften en rechten tijdens de detentieperiode. De restricties op persoonlijke vrijheid, gebrek aan privacy, beperkte sociale contacten en verminderde autonomie die kenmerkend zijn voor het gevangenisleven dragen allemaal bij aan de pijnlijke ervaring van detentie. Het deprivatiemodel benadrukt dus hoe deze deprivaties leiden tot verschillende vormen van lijden en moeilijkheden die ze ervaren (Beyens et al., 2014). Skyes (1958) herkent een aantal '*pains of imprisonment*' die personen in detentie ervaren, waaronder het verlies van materiële bezittingen, vrijheid, veiligheid, autonomie en interpersoonlijke relaties. Het importmodel is een theoretisch kader dat zich richt op de manier waarop individuen worden beïnvloed door de sociale achtergrond en levensomstandigheden bij aankomst in de gevangenis, en hoe deze factoren de ervaringen tijdens detentie beïnvloeden (Beyens et al., 2014). Tegenwoordig worden er ook recentere modellen toegepast voor de begeleiding van personen tijdens de detentieperiode, zoals het Risk-Needs-Responsivity model (RNR- Model). Het RNR-model bestaat uit drie principes. '*Risk*' staat voor de intensiteit van het traject dat moet worden bijgesteld op het risico van recidive. '*Need*' is gericht op de interventies afstemmen zodat de beïnvloedende factoren die de kans op herval vergroten kunnen beperkt worden. '*Responsivity*' staat voor de behandeling die moet gekoppeld zijn aan de motivatie, mogelijkheden en leerstijl van het individu (Boers et al., 2011). Het RNR-model heeft aanzienlijk bijgedragen aan het begrip van strafbare feiten en de bijpassende behandelwijze. Dit resulteerde in een werkzame correctionele behandelwijze en een aanzienlijk lagere kans op het plegen van misdrijven. Ondanks zijn succes kreeg het RNR-model kritiek. Er wordt vooral gefocust op de risico's. Het Good Lives Model (GLM) is ontstaan als aanvulling op het RNR-model (Barnao, 2022). Het GLM, een hedendaagse rehabilitatietheorie, heeft als doel zowel de doelen van personen te bevorderen als het risico op terugval te verminderen. Dit model wordt vaak gehanteerd en toegepast in gevangnissen. In de afgelopen jaren is er ook een groeiende populariteit te zien van het gebruik van krachtgerichte modellen in detentie (Barnao et al., 2015). Het GLM richt zich op herstel door de eigen krachten van personen in detentie te gebruiken. Het

focus zich op het stimuleren van persoonlijke doelen en vermindert zo de kans op recidive (Barnao, 2022).

Het verstrekken van sociale ondersteuning en personen in detentie een stem geven, spelen een cruciale rol bij het bevorderen van een geslaagde rehabilitatie en re-integratie. Het respectvol en met oprechte interesse behandelen resulteert niet alleen in een grotere betrokkenheid bij hulpverleningsprogramma's, maar kan ook een positieve stimulans bieden voor het initiëren van positieve veranderingen in het verdere leven (Vander Beken et al., 2016).

1.3. Evolutie naar detentiehuisen

Problemen blijven aanwezig en worden door verschillende ontwikkelingen binnen het gevangeniswezen niet opgelost. Problemen zoals recidive, overbevolking, detentieschade, heropsluiting, drugsproblemen, gedateerde gebouwen, stakingen, extremisme in alle typen van criminaliteit, enzovoort. Door de blijvende aanwezigheid van eerder opgesomde problemen is het bijbouwen van detentie-instellingen en het zoeken naar alternatieven voor gevangenisstraffen een must (Claus & Gryson, 2017). Een eerste positieve evolutie in de richting van hervorming was het derde Masterplan 'Gevangenis en internering' van Koen Geens (ex-Federaal Minister van Justitie) in 2016. Dit plan gaf de aanzet voor het verwezenlijken van transitiehuisen (Gailliaert, 2020). Het derde Masterplan heeft als doel de infrastructuur van gevangenis te moderniseren en aan te passen aan de re-integratie. Daarnaast wil ze de overbevolking aanpakken en ook alternatieven bieden voor de conventionele strafuitvoering (Koen Geens Federaal Volksvertegenwoordiger, 2016). Onder academici is er de laatste jaren een groeiende discussie over het bevorderen van kleinschalige detentie. Onderzoek toont aan dat kleinschalige detentie doorgaans betere resultaten behaalt en een hogere levenskwaliteit biedt (Kerpel, 2018).

Detentiehuisen en transitiehuisen zijn kleinschalige instellingen als alternatief voor de klassieke gevangenis. Personen in detentie worden gezien en aangesproken als bewoners of deelnemers. Het doel van kleinschalige detentie is werken aan re-integratie en het voorkomen van recidive aan de hand van intensieve begeleiding en samenleven in groep. Er is een huiselijke sfeer, maar het is wel beveiligd. De bewoners kunnen niet zomaar naar buiten, maar hebben wel meer vrijheid dan in de klassieke gevangenis. Een detentiehuis is voor kortgestraften, wat een gevangenisstraf van maximum drie jaar inhoudt. Een transitiehuis is voor personen die aan het laatste deel van hun straf zitten en langere gevangenisstraffen hebben gekregen. De deelnemers komen van een klassieke gevangenis en worden overgedragen aan het transitiehuis, waarna ze werken aan de re-integratie in de maatschappij. In een detentiehuis trachten ze onderdeel te blijven van de samenleving (Federale Overheidsdienst Justitie, z.d.).

In de Deense stad Aarhus is het Pension Skejby gelegen, een residentie waar studenten en personen in detentie samenwonen. Ze brengen er het laatste deel van hun straf door, gelijkaardig met een transitiehuis (in België). Het verschil met Pension Skejby ligt in het feit dat iedereen er kan wonen zonder strafblad, samen met een aantal personen in detentie. Het recidivepercentage ligt er 21,1 % lager dan andere penitentiaire instellingen in Denemarken, dankzij de focus op zelfstandigheid, sociale vaardigheden en rehabilitatie. Hoewel de nadruk ligt op verantwoordelijkheid en vrijheid, wordt er in zekere mate toezicht gehouden. Het pension voorziet diverse faciliteiten in het kader van dagbesteding, zoals een fitnessruimte en werkplaatsen. Bewoners geven aan dat er een ontspannen sfeer is in het huis (De Haan, 2014).

1.3.1. Loopplankhuis

Op 16 november 2018 werd een telling uitgevoerd bij de mannelijke gevangenispopulatie in België (Beyens et al., 2019). Op dat moment bevonden zich 1650 jongvolwassenen in detentie. Zij verplaatsen zich als het ware op een loopplank tussen twee werelden, namelijk de wereld van het kind en die van de volwassene, waar het soms moeilijk is om de juiste balans te vinden. De overgang van kindertijd naar volwassenheid is een proces dat geleidelijk verloopt (Kolen, 2021), maar juridisch gezien wordt meerderjarigheid vaak

simpelweg gemarkeerd door de achttiende verjaardag (art. 488 Wet Oud BW, 1804). Op die leeftijd is iemand volgens de wet bekwaam tot alle handelingen van het burgerlijk leven. Zowel op juridisch gebied als in de hulpverlening krijgt deze leeftijdsgroep vaak te weinig aandacht voor de specifieke behoeften tijdens de overgangsfase. Gezien de verhoogde kwetsbaarheid die kenmerkend is voor deze fase (zoals eerder besproken in 1.2.1), het risico op sociale uitsluiting en de verschillende transities waarmee jongvolwassenen worden geconfronteerd, vereist deze doelgroep een andere aanpak die rekening houdt met de noden en behoeften (Stas et al., 2008). Daarom pleit vzw De Huizen voor een detentiehuis voor jongvolwassenen, gebaseerd op de drie pijlers, namelijk: kleinschalig, gedifferentieerd en in de buurt verankerd (De Huizen, z.d.). Een detentiehuis voor jongvolwassenen heet een loopplankhuis^{xii}, wat verwijst naar de loopplank waarop jongvolwassenen zich bevinden van kindertijd naar volwassenheid. Het loopplankhuis zou zowel op inhoudelijk als bestuurlijk vlak kleinschalig moeten zijn (Pintelon, 2020). Hiermee wordt bedoeld dat er kleine leefgroepen zijn van maximaal zeven tot tien jongvolwassenen, alsook een persoonsgerichte en directe aanpak. Dit wil zeggen dat er van begin af aan gebruik gemaakt wordt van een handelingsplan, waarmee de individuele noden en behoeften van personen in detentie in kaart gebracht worden. Aan de hand van dit handelingsplan worden er doelen opgesteld om aan dergelijke noden en behoeften te kunnen werken. Zowel het handelingsplan als de doelen kunnen doorheen het traject bijgesteld worden op maat van de jongvolwassenen. De volgende pijler, gedifferentieerd, komt duidelijk naar voor in het loopplankhuis. Binnen het huidige gevangenisstelsel wordt een universele aanpak gehanteerd, echter 90% van de gevangenispopulatie krijgt niet de beveiliging die ze nodig hebben (Pintelon, 2020). Zo maakt vzw De Huizen een onderscheid in hun aanbevelingsnota voor loopplankhuizen tussen loopplankhuizen met hoge beveiliging, open en halfopen loopplankhuizen (Beyens, 2019). Door gedifferentieerd te werken, kan het loopplankhuis zich richten op de noden en behoeften die kenmerkend zijn voor jongvolwassenen, zoals een zinvolle dagbesteding, ondersteuning van het netwerk en afhankelijkheid (zie 1.2.1). De laatste pijler, verankerd in de buurt, is van belang om het contact tussen jongvolwassenen en de samenleving te behouden. Dit geeft de jongvolwassenen de kans om enerzijds hun netwerk te verbreden alsook het bestaande netwerk te onderhouden. Daarnaast kunnen mensen in detentie ook iets betekenen voor de directe buurt, zoals een fietsherstelplaats of een sociaal restaurant (Claus, 2014). Deze samenwerking bewijst zich al in het detentiehuis in Kortrijk, waar ontmoetingsmomenten zijn tussen de mensen binnen detentie en de buurt over diverse thema's zoals sport en cultuur.

In Nederland bestaan vijf Kleinschalige Voorzieningen Justitiële Jeugd (KVJJ). Jongvolwassenen die te maken hebben met enige vorm van detentie binnen het jeugdstrafrecht kunnen hier terecht (Dienst Justitiële Inrichtingen, 2023). Tijdens het verblijf wordt er ingezet op zinvolle dagbesteding en het contact met het netwerk van de jongvolwassenen. De jongeren krijgen de mogelijkheid om hun leven een nieuwe wending te geven door een persoonlijk plan op te stellen en zich daartoe te verbinden. Dit plan is vergelijkbaar met een handelingsplan zoals eerder vermeld. Het plan richt zich op het vergroten van de kans op maatschappelijke deelname en fungeert als voorbereidingsfase op deze terugkeer in de samenleving.

CIMI Los Alcores is een loopplankhuis voor jeugdgedelinquenten, gelegen in Carmona, Zuid-Spanje (Rescaled, z.d.). Het wordt beschreven als een heropvoedingscentrum dat voornamelijk inzet op het bevorderen van gevoel van verantwoordelijkheid en autonomie. Hierdoor worden de jongvolwassenen in staat gesteld om eigen afspraken in te plannen. Daarnaast wordt er gefocust op zinvolle activiteiten, zoals school- of werk mogelijkheden. CIMI Los Alcores is verdeeld in twee zones, zijnde een therapeutische en niet-therapeutische zone, wat een gerichte aanpak van specifieke behoeften van de personen mogelijk maakt. Het belang van familiebetrokkenheid en -ondersteuning tijdens de rehabilitatie van jongvolwassenen wordt benadrukt door de organisatie waardoor de jongvolwassenen, indien mogelijk, bezoek mogen ontvangen van het netwerk.

Seehaus Leonberg is een alternatief programma in Duitsland voor jongeren om de opgelegde straf uit te zitten in plaats van in een open of gesloten gevangenis (Rescaled, z.d.). In Duitsland spreken ze dan van 'jugendjustizvollzugsanstalt in freier form' wat letterlijk vertaald kan worden naar 'jeugdgevangenis in vrije vorm'. Deze 'jugendjustizvollzugsanstalt' is zowel voor de gemeenschap als de bewoners een win-winsituatie. Zo kunnen bedrijven in de buurt de bewoners inhuren voor verschillende werkzaamheden (Seehaus, z.d.). Daarnaast ontvangt Seehaus geld- en materiaaldonaties van de gemeenschap en vertrouwen ze op vrijwilligers uit de buurt.

1.4. Quality of Life

Er bestaan verschillende definities over het begrip Kwaliteit van Leven of *Quality of Life* (QOL) (Felce & Perry, 1995). De World Health Organization (WHO) definieert Quality of Life als volgt "*an individual's perception of their position in life in the context of the culture and value systems in which they live and in relation to their goals, expectations, standards and concerns.*" (Harper & Power, 1998). QOL heeft betrekking op acht kerndomeinen namelijk interpersoonlijke relaties, sociale integratie, persoonlijke ontwikkeling, lichamelijk welzijn, zelfbeschikking, materieel welzijn, emotioneel welzijn en rechten (Shalock, 2004).

Het is duidelijk dat het uitzitten van een straf in de gevangenis niet bijdraagt aan de Kwaliteit van Leven van een persoon. De levenskwaliteit van personen in detentie staat zwaar onder druk en lijdt aanzienlijk tijdens een periode van detentie. In de huidige gevangenissen ontbreekt er passende ondersteuning en is er een gebrek aan vlotte toegang tot gezondheidszorg, zowel op fysiek als psychisch vlak. In de gevangenis worden sociale relaties verbroken en is het contact met de buitenwereld afwezig. Bovendien wordt de autonomie en zelfbeschikking van individuen ontnomen (Snacken et al., 2022). Deze zaken liggen duidelijk in strijd met diverse mensenrechten (zie 1.2).

Onderzoek van Skowroński en Talik (2023) wijst erop dat sociale steun een grote invloed heeft op de Kwaliteit van Leven van personen in detentie. Diverse vormen van sociale ondersteuning, waaronder emotionele, instrumentele en waarderende steun, worden als essentieel beschouwd. Het expliciet communiceren van het geloof in de capaciteiten en mogelijkheden van personen in detentie is cruciaal voor hun welzijn binnen een detentieomgeving. Hoe meer een persoon overtuigd is van zijn capaciteiten om met uitdagende situaties om te gaan, hoe groter het gevoel van autonomie, onafhankelijkheid en identiteit is. Dit bevordert de zelfredzaamheid, wat een factor is dat ze als belangrijk beschouwen en ook blijkt uit de focusgroep. Daarnaast blijkt de kwaliteit van de relatie tussen personen die in detentie verblijven en gevangenispersoneel een belangrijke rol te spelen, of anders gesteld vertaalt een positieve relatie vertaalt zich naar een verhoogde Quality of Life (Skowroński & Talik, 2023).

1.5. Conclusie

Op basis van de analyse van bovenstaande informatie met betrekking tot de probleemstelling, hebben we een duidelijke onderzoeksvraag geformuleerd: "Hoe kan men de Quality of Life van jongvolwassenen in detentie op een duurzame manier bevorderen?" Deze onderzoeksvraag fungeert als leidraad doorheen het proces.

2. Methodologie

De eerder vermelde onderzoeksvraag werd beantwoord aan de hand van een uniforme, kwalitatieve onderzoeksmethode, namelijk een semigestructureerd interview. Detentie is een complexe situatie die vraagt om de nodige nuances. Een kwalitatief onderzoek zorgde ervoor dat de deelnemers volledige vrijheid hadden in de antwoorden die ze gaven (Lucassen, 2007). Daarnaast bood het ons de mogelijkheid om dieper in te gaan op specifieke onderwerpen die tijdens het gesprek naar voren kwamen, waarbij ook structuur kon behouden worden en tot de essentie kon gekomen worden. Weliswaar is een kwalitatief onderzoek intensief, doordat we de interviews hebben afgenomen, getranscribeerd en gecodeerd.

Een eerste belangrijke groep van stakeholders die we bij ons onderzoek betrokken, waren deskundigen die geselecteerd werden omdat ze specifiek iets te maken hebben met het gevangenisstelsel of hier onderzoek naar doen. We kwamen bij deze experts terecht aan de hand van gepubliceerde studies, online zoekopdrachten en doorverwijzingen van experts. We contacteerden ze via e-mail of LinkedIn om een tijdstip vast te leggen voor een mondeling gesprek, via Teams of face-to-face. In totaal hebben we 54 experts gecontacteerd. Van deze groep reageerden 34 op ons bericht, en uiteindelijk werden 18 experts geïnterviewd. Dat is een responsgehalte van 62,96% en een befragingsgehalte van 33,33%. Voor de befraging stelden we een vragenlijst op (zie bijlage 2), opgedeeld in zes deelvragen; welk hulpverleningsaanbod bestaat er voor jongvolwassenen in detentie? (1), op welke manieren kunnen we het sociale netwerk van jongvolwassenen in detentie bevorderen? (2), wat betekent QOL voor jongvolwassenen in detentie? (3), op welke manier kan de QOL bij jongvolwassenen in detentie worden bevorderd? (4), wie zijn jongvolwassenen in detentie? (5) en welke verschillende detentievormen bestaan er voor jongeren? (6). Gezien de uitgebreide vragenlijst werden per interview enkel de vragen gesteld met betrekking tot de expertise van de deelnemer. De andere deelvragen werden globaal bevestigd. Ook de volgorde van de vragen lag niet vast, wat zorgde voor flexibiliteit tijdens het interview. De experts konden ons een deskundig beeld geven, alsook kritisch kijken naar het huidige gevangenisstelsel.

De tweede, en minstens even belangrijke stakeholdergroep, is de doelgroep zelf: jongvolwassenen binnen detentie. Deze doelgroep bereiken vormde een uitdaging, waarna we nogmaals contact hebben opgenomen met professionals in het werkveld en hen de nodige ondersteuning hebben gevraagd. Hierdoor kwamen we in contact met S.O., een jongvolwassene met ervaring in het arresthuis. Daarnaast kregen we reactie van het participatief project in de gevangenis van Hasselt. Samen met een medewerkster uit Hasselt bekeken we de mogelijkheid voor het opstellen van een focusgroep. Zulke groepsgesprekken leggen minder druk op de individuen en de nadruk komt op de belangrijkste topics te liggen (Raats, 2019). We kregen het akkoord om, een week voorafgaand aan de focusgroep, rond te gaan in de gevangenis om jongvolwassenen te motiveren naar de focusgroep te komen. Aan de hand van een uitnodigende flyer (zie bijlage 3) legden we het project uit. Op 18 april 2024 verbleven 52 jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar in de gevangenis van Hasselt, waaronder 49 mannen en 3 vrouwen. Van deze groep werden 12 mannen niet uitgenodigd omwille van veiligheidsmaatregelen, 8 mannen omdat ze geen Nederlands spreken en 3 mannen omdat ze niet op cel waren op het moment van de rondgang. In totaal werden dus 29 jongvolwassenen uitgenodigd voor de focusgroep. De focusgroep vond plaats op 26 april 2024. We besloten de mannen en vrouwen in aparte groepen te befragen om een veilig gevoel voor beide groepen te creëren. Van de uitgenodigde mannen namen 13 mannen deel. Op de vrouwenafdeling was er één vrouw aanwezig. Dit is een responsgehalte van 48,28%. Opnieuw werkten we aan de hand van een semigestructureerde vragenlijst, met de focus op de ervaringen, noden en wensen van jongvolwassenen (zie bijlage 4).

De keuze om deze verschillende stakeholders te betrekken is voortgekomen uit de noodzaak om diverse perspectieven te verzamelen en een diepgaand inzicht te verkrijgen in de ervaringen, uitdagingen en benaderingen met betrekking tot jongvolwassenen in detentie.

Na de afname van de focusgroep en de interviews, werden ze allemaal getranscribeerd. Deze getranscribeerde interviews verwerkten we door middel van 'open coderen' (Dingemanse, 2021). We verbonden verschillende terugkerende thema's aan tekstfragmenten. Achteraf vergeleken we de gevonden thema's uit de verschillende interviews en brachten we ze met elkaar in verband aan de hand van 'axiaal coderen' (zie bijlage 6). Op deze manier gingen we op zoek naar overlap en verbanden tussen de antwoorden en konden we conclusies trekken.

3. Resultaten

3.1 Hulpverleningsaanbod voor jongvolwassenen

Uit interviews met experts kunnen we stellen dat het hulpverleningsaanbod voor jongvolwassenen specifiek in detentie aanzienlijk beperkt is. Terwijl gedetineerden in het algemeen een breder scala aan hulpverlening tot hun beschikking hebben. De Vlaamse overheid is verantwoordelijk voor dagbesteding, waaronder sport, cultuur, onderwijs, geestelijke gezondheidszorg en toeleiding tot een job onder vallen. Binnen deze domeinen zijn enkele belangrijke diensten genoemd door experts, zoals het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW), Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG), medische professionals, Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), Psychosociale Dienst (PSD), Rode Antraciet en Moderator. Desondanks bestaat er twijfel over de duurzaamheid van deze initiatieven. Uit focusgroepen met jongvolwassen in detentie blijkt dat zij vaak lang moeten wachten op hulp en dat de kwaliteit van medische zorg, zowel fysiek als psychisch, problematisch is.

Deskundigen geven aan dat het van cruciaal belang is om toekomstperspectieven mee te nemen. Jongeren staan aan de start van hun leven. Vandaar dat het op dat moment noodzakelijk is om te voorzien in adequate ondersteuning die ervoor zorgt dat mensen hun opleiding kunnen afmaken, een job vinden en andere zaken die essentieel zijn voor je leven in handen te nemen. Een periode van detentie kan een breuk betekenen, waarbij jongvolwassenen abrupt worden afgesneden van hun gebruikelijke leven. Dit is vooral problematisch tijdens een fase waarin tal van mogelijkheden tot persoonlijke ontwikkeling zijn en er grote verwachtingen zijn van de maatschappij (Barendregt & Van Der Laan, 2019). Het is zonde dat detentie een periode van stagnatie is waar er weinig vooruitgang wordt geboekt, voor zowel jongeren als anderen.

Detentiehuisen worden gezien als een positieve ontwikkeling in termen van rehabilitatie en re-integratie, omdat ze maatwerk bieden op basis van individuele behoeften en de context betrekken (De Huizen, z.d.). De jongvolwassenen zijn enthousiast over het concept en benadrukken het belang van goede begeleiding die focust op het individu zelf. "Als je mensen goed begeleidt, komen ze er ook veel beter uit." Nazorg omvat begeleiding die personen in detentie vertrouwd maken met diensten en instanties buiten de detentie-instelling, zodat zij zich bewust zijn van wat beschikbaar is en waar zij terecht kunnen. De jongvolwassenen beamen dat je door andere personen in detentie het aanbod van diensten leert kennen en niet via het personeel. "Qua begeleiding voor re-integratie vind ik het hier echt slecht geregeld, echt heel slecht."

Over het algemeen wijzen zowel experts als jongvolwassenen op het belang van continuïteit van de zorg gedurende het detentietraject. Het gebrek aan continuïteit in detentiecontext is momenteel een opvallend aspect, vooral bij jongeren maar ook bij andere personen in detentie. Het vormt een cruciaal aandachtspunt dat aangepakt dient te worden.

3.2 Sociaal netwerk

Binnen het huidige gevangenisstelsel vormen jongvolwassenen een specifieke groep die vaak wordt geconfronteerd met uitdagingen op het gebied van sociale verbindingen en netwerken aangaan. Het sociale netwerk dat buiten de muren van detentie wordt gevormd, kan binnen deze omgeving snel afbrokkelen. Zo is het ontvangen van bezoek geen evidentie in de gevangenis. Wanneer de familieleden van de jongvolwassenen ver weg wonen, kan het voor hen praktisch onhaalbaar zijn om regelmatig op bezoek te komen vanwege de afstand en de tijd die daarvoor nodig is. Daarbovenop is er nog de extra moeilijkheid dat bezoeken op voorhand moeten aangekondigd worden, in tegenstelling tot het verleden waarbij spontane bezoeken mogelijk waren. Hierdoor kunnen jongvolwassenen in detentie geïsoleerd raken en kwetsbaarder worden voor negatieve invloeden. Het bevorderen van een gezond sociaal netwerk binnen detentiecentra is daarom van cruciaal belang voor het welzijn en de rehabilitatie van deze jonge individuen. In deze context rijst de vraag: "Op welke manieren kunnen we het sociale netwerk van

jongvolwassenen in detentie bevorderen?" Deze vraag is niet alleen relevant voor de directe impact op het leven van jongvolwassenen in detentie, maar ook voor het bredere doel van het verminderen van recidive en het bevorderen van een succesvolle re-integratie in de samenleving (Hairston, 1988). Met andere woorden: het hebben van een netwerk is preventief.

We onderzochten of er specifieke programma's of initiatieven bestaan die gericht zijn op het betrekken van het netwerk van personen in detentie, en of er samenwerkingsverbanden bestaan met onderwijsinstellingen en andere relevante organisaties zoals bijvoorbeeld de VDAB (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding). Het detentiehuis benadrukt de rol van samenwerking met verschillende partners en diensten, zoals casusregieprojecten " en initiatieven als "Back on Track". Externe partners, variërend van welzijnsorganisaties tot onderwijsinstellingen, worden betrokken bij het bieden van ondersteuning aan personen in detentie met diverse behoeften.

In vergelijking daarmee vertoont het gevangenisstelsel tekortkomingen in termen van duurzaamheid en integratie met externe diensten. Experts vertellen dat externe initiatieven zoals sport- en cultuurprogramma's, genaamd de Rode Antraciet, geen equivalent hebben buiten de gevangenis, wat de overgang van binnen naar buiten bemoeilijkt. Dit werd ook bevestigd door de focusgroep. De fragmentatie van dienstverlening binnen en buiten de gevangenis, samen met de fysieke en mentale afstand tussen jongvolwassenen en de samenleving, onderstreept de uitdagingen bij het behouden van sociale contacten tijdens detentie en het creëren van een ondersteunend netwerk.

In detentiehuisen wordt de waarde van sociale netwerken erkend als katalysator voor positieve gedragsveranderingen en motivatie bij jongvolwassenen in detentie. Het sociale netwerk, voornamelijk familie, wordt vaak beschouwd als invloedrijke steunfiguren die jongeren inspireren om positieve veranderingen na te streven, dit werd beaamd door zowel de experten als de jongvolwassenen in detentie die ons te woord gestaan hebben. Bovendien wordt het sociale netwerk gezien als een belangrijke bron van ondersteuning bij de re-integratie, waarbij het bieden van huisvesting, financiële steun en opvolging van afspraken na detentie de overgang naar de samenleving drempelverlagend werkt (De Geyseler, 2021).

Initiatieven binnen detentiehuisen, zoals kerstfeesten, BBQ's, participatie van netwerken in activiteiten, het onderhouden van tuinen en gemeenschapsprojecten, worden gepresenteerd als manieren om de relatie met de samenleving te herstellen en een soepele overgang naar vrijheid te vereenvoudigen. Zo hebben studenten van de Kortrijkse Hogeschool Vives een project uitgewerkt waarbij personen in detentie gekoppeld worden aan buddy's. Dit kunnen studenten zijn of vrijwilligers uit de buurt (Vanhee, 2023). Het is ook van belang om aandacht te besteden aan individuen in detentie zonder een direct netwerk. Dit kan door middel van buddywerking of het ontwikkelen van duurzame relaties via vrijetijdsbesteding, om eenzaamheid en terugval te voorkomen (Van Robaeys & Lyssens-Danneboom, 2016).

Aan de andere kant wordt in gevangenis en vaak een beperkt contact met de buitenwereld ervaren, wat kan resulteren in verlies van sociale banden en complicaties bij re-integratie na vrijlating. Door jongvolwassenen in detentie werd ons verteld dat het bezoek aan een gevangenis zowel voor de jongvolwassene als voor de bezoeker vaak wordt omschreven als een complexe ervaring. Zo wordt er gesproken over de reisafstanden die voor sommige moeilijk te overbruggen zijn, de financiële kosten die daarbij komen kijken en de noodzaak om te voldoen aan de strenge bezoekregels. Hoewel de voordelen van positieve relaties en netwerken worden erkend, blijft het aanbod van programma's en middelen om deze te bevorderen beperkt binnen het gevangeniswezen.

Ons onderzoek onderstreept de cruciale rol van het sociale netwerk bij de re-integratie van jongvolwassenen in detentie richting samenleving. Zelfs één belangrijk persoon kan aanzienlijke positieve effecten hebben op een jongvolwassene in detentie. Het actief betrekken van dit (al dan niet beperkte) netwerk is essentieel voor een succesvolle re-

integratie en wordt beschouwd als een fundamentele pijler van kwaliteit van leven (zie 3.3). Hoewel er uitdagingen bestaan, zoals beperkte mogelijkheden en middelen binnen detentie, benadrukt het onderzoek het belang van een multidimensionale aanpak en samenwerking tussen verschillende sectoren voor een effectieve rehabilitatie en re-integratie. Toen we aan ieder lid van de focusgroep de vraag stelde of zij naar een detentiehuis zouden willen gaan, werd er steeds volmondig 'ja' geantwoord.

3.3 Quality of life - de stem van jongvolwassenen

Detentie is een beschermde omgeving met strikte procedures. Het is er voor personen in detentie echter niet altijd veilig. Jongvolwassenen voelen zich onder elkaar vaak het minst onveilig. Experts gaven tijdens de interviews aan dat door specifiek op jongvolwassenen te focussen tijdens de hulpverlening, ze sneller het traject kunnen doorlopen en de kans op detentieschade vermindert. Zoals in de literatuur wordt aangegeven, is detentieschade een van de grootst aanhoudende problemen binnen en na detentie (zie 1.3). Omwille van het systeem van het gevangeniswezen raken jongvolwassenen hun gevoel van identiteit en sociale omgang kwijt. Dit werd bevestigd tijdens de focusgroep. Er werd aangegeven dat er onvoldoende ruimte is om een eigen identiteit te ontwikkelen en dat enig succes tot verdere ontwikkeling afhangt van hoe een persoon in zijn eigen detentieproces staat. Niet enkel mentaal, maar ook fysiek lopen mensen schade op binnen detentie, zoals bijvoorbeeld een beenbreuk die verkeerd heelt. Dit is volgens een medewerker van de dienst Geestelijke Gezondheidszorg grotendeels te wijten aan het feit dat mensen niet de zorg krijgen die ze nodig hebben. Zo gaven meerdere deelnemers van de focusgroepen aan dat ze zich niet gehoord voelen bij de detentiearts en voor elke klacht dezelfde of onnodige medicatie krijgen.

Het gevangenisstelsel heeft echter goede intenties. In de meest recent gebouwde gevangenissen, zoals in Beveren, Dendermonde en Haren, wil men een individueel detentieplan invoeren, dat van begin af aan inspeelt op individuele noden en behoeften van de mensen. Zo geven de geïnterviewde experts aan dat de goede intenties verloren gaan in de grootschaligheid van het systeem. Er is overbevolking, personeelstekort en er zijn lange wachtrijen voor recreatieve en educatieve activiteiten, alsook voor het hulpverleningsaanbod. De lange wachtrijen worden ook tijdens de focusgroep en het individuele interview met een jongvolwassene beaamt. Studies van de Wereldgezondheidsorganisatie en het Internationale Rode Kruis tonen aan dat factoren, zoals overbevolking een negatieve invloed hebben op het mentale welzijn van de personen in detentie (Favril, 2023). Door deze elementen kan er niets duurzaam, kwalitatief en op maat geïmplementeerd worden, want ondanks alle voorkennis worden er nog steeds gevangenissen volgens het klassieke systeem bijgebouwd.

Autonomie en zelfbeschikking is een van de domeinen van Quality of Life die tijdens de interviews, zowel met de experts als met de jongvolwassenen, vaak naar voren kwam als een belangrijk thema voor jongvolwassenen tijdens de ontwikkeling. Er zijn veel verschillen tussen de noden en behoeften van alle personen in detentie, wat afhankelijk is van het individu en de context waarin ze terecht komen. Jongvolwassenen onderscheiden zich in het feit dat ze dynamischer en actiever zijn. Daarnaast toont de literatuur aan dat jongvolwassenen zich in een complexe en cruciale fase van de ontwikkeling van het leven bevinden (Johnson et al., 2009). Ook gaan jongvolwassenen eigen problemen vaak nog ontkennen. Binnen detentie zit weinig speling, zowel op vlak van afspraken als op het tempo. Het is zeer gestructureerd, waardoor er heel moeilijk op maat gewerkt kan worden. De jongvolwassenen gaven aan dat een van de grootste noden betere, individuele en menswaardige begeleiding is. Hier ligt het antwoord in een ondersteuningsvorm creëren, specifiek voor jongvolwassenen. Met een goede context en omkadering kunnen misstappen in de jeugd van jongvolwassenen omkeerbaar gemaakt worden.

In de recent gebouwde gevangenissen wordt er gewerkt aan de hand van een badgesysteem, met de intentie de personen in detentie meer autonomie te geven. Experts geven tijdens de interviews aan dat dit echter niet zo ervaren wordt. Het is eerder een dubbele controle en een verlies van menselijk contact met de persoon die vroeger de deur

opende. De persoonlijke relaties en sociale contacten worden gezien als een van de belangrijkste domeinen wanneer we spreken over impact op de kwaliteit van het leven van mensen in detentie (Skowroński & Talik, 2023). Sociaal contact buiten de gevangenis blijft een individuele keuze, mede afhankelijk van de levensfase waarin de mensen binnen detentie zich bevinden. Door overbevolking zijn mensen in detentie vaak geforceerd tot sociaal contact met celgenoten. Hierdoor hebben nieuwe gevangenis ingezet op monocellen, maar resulteert dit in nog meer isolatie en vervolgens minder sociaal contact, wat door een onderzoeker aan de VUB wordt bevestigd. Dergelijk sociaal contact wordt door personen in detentie zelf ook als belangrijk ervaren. Zo gaven ze aan dat ze veel over het gevangenisstelsel van anderen moeten leren, aangezien ze hier door de penitentiaire beambten niet bij geholpen worden. Daarnaast loopt het contact met beambten over het algemeen stroef. Zij moeten zowel contact leggen met mensen in detentie, als de algemene veiligheid bewaken. Door deze dubbele functie is warm contact bijna ongezien. Bij warm contact is er een gevoel van enige verbinding tussen beide partijen (Bremer, 2016). De jongvolwassenen gaven tijdens de focusgroep aan dat de band met de penitentiaire beambten afhangt van persoon tot persoon, maar dat dit bij de meerderheid als negatief ervaren wordt. Hierdoor legden ze extra nadruk op het belang van menselijke omgang. Ook kregen we de sterke boodschap mee van de jongvolwassenen dat ze niet geloven beter uit de gevangenis kunnen komen.

3.4 Modellen en methodieken

In de context van detentie worden verschillende methodieken, modellen en kaders toegepast, waarbij het GLM-kader en het RNR-model op voorgrond treden als goed uitgewerkt en empirisch sterk onderbouwd (Barnao, 2022). Experts staven dat inspelen op de behoeften van het individu en zoeken naar manieren om het leven op een positieve manier vorm te geven, zorgt voor deelname aan interventies en programma's en de bijkomende weerstand ertegen kan verminderen. In detentiehuisen staat het GLM-kader centraal. Begeleiders, werkzaam in detentiehuisen, worden tijdens hun opleiding gecoacht op basis van het kader.

Het fundamentele belang van een menselijke benadering in de begeleiding van personen in detentie werd zeer vaak benadrukt door experts. Jongvolwassenen in detentie benadrukken de noodzaak van begeleiding met de focus op behoeften en belangen (Barnert et al., 2015). Deze opvatting wordt eveneens bevestigd door de jongvolwassenen uit de focusgroep. Tijdens interviews werden ook andere methodieken en kaders besproken, zoals de toepassing van het kader Emotionele Ontwikkeling, waarbij het cruciaal is om te begrijpen op welk niveau een persoon functioneert voordat begeleiding plaatsvindt. Experts beschrijven het werken met verschillende levensdomeinen en doelen, waarbij een levensverhaal wordt uitgestippeld en netwerk wandelingen worden gemaakt om belangrijke plekken in iemands leven te ontdekken. Alsook wordt het zelfdeterminatiemodel in detentie gehanteerd dat stelt dat autonomie, competentie en verbondenheid essentieel zijn voor de groei van een persoon. Deze aspecten staan echter onder druk in gevangenis.

Hoewel er beleidsmatig aanbevelingen worden gedaan om modellen zoals het RNR-model en het GLM-model toe te passen in detentie, blijft het gevangenisstelsel log en is er nog steeds weerstand tegen verandering. Desalniettemin verandert de oude gevangencultuur langzaam. Zoals experts opmerken, zijn er wellicht nog geen sterke linken gelegd tussen het RNR-model en het GLM-model en de praktijk, maar de principes van deze modellen zijn wel aanwezig. De implementatie van deze modellen wordt bemoeilijkt door weerstand, beperkte tijd en ruimte, en een gebrek aan middelen en financiering binnen de detentiecontext.

3.5 Profiel

Uit een reeks interviews met verschillende professionals die werken met jongvolwassenen in detentie, zijn diverse inzichten naar voren gekomen over de demografie, redenen voor detentie, risicofactoren, impact van detentie, invloed van onderwijsniveau en de interesses van jongvolwassenen. Allereerst blijkt dat de leeftijd waarop jongvolwassenen in detentie

belanden, steeds jonger lijkt te worden. Hoewel er enkele uitzonderingen zijn vanaf 18 jaar, zien we over het algemeen vanaf begin de twintig. De meest voorkomende redenen voor detentie zijn druggerelateerde feiten, geweldsdelicten en diefstal, waarbij socio-economische factoren zoals armoede, familiale achtergrond en culturele invloeden een aanzienlijke rol spelen bij het vergroten van betrokkenheid bij criminele activiteiten.

Detentie heeft een diepgaande impact op de emotionele en sociale ontwikkeling van jongvolwassenen. Het kan leiden tot gevoelens van vervreemding, gedragsveranderingen en het aanleren van nieuwe normen en waarden die niet altijd overeenkomen met die van de samenleving buiten detentie (Beyens et al., 2014). Bovendien kan een gebrek aan stabiliteit en ondersteuning in het onderwijs bijdragen aan een neerwaartse spiraal richting criminaliteit. Wat betreft de interesses van jongvolwassenen in detentie, zijn muziek, sport en het zoeken naar affectie en erkenning veelvoorkomende thema's. Echter, er lijkt weinig focus te zijn op school, met velen die zich eerder richten op overlevingsvaardigheden en het navigeren door het leven binnen detentie. Deze bevindingen benadrukken de complexiteit van de problematiek rond jongvolwassenen in detentie en benadrukken de noodzaak van een holistische benadering bij het bieden van ondersteuning en begeleiding aan deze kwetsbare groep. Bovendien wijzen de interviews op het belang van het erkennen van psychosociale kwetsbaarheden en het aanpakken van dieperliggende oorzaken, zoals familiale problemen, generatiearmoede en gebrek aan structuur in het leven van deze jongeren.

Daarnaast benadrukken de professionals het belang van maatwerk in de begeleiding van jongvolwassenen. Dit omvat het aanpassen van communicatiestijlen, het stellen van realistische doelen en het bieden van continuïteit in zorg en ondersteuning, zelfs na vrijlating. Wat betreft onderwijs, is het duidelijk dat er een gebrek aan betrokkenheid bij formele educatie bestaat bij veel jongeren in detentie, wat wijst op een bredere behoefte aan alternatieve benaderingen om hun vaardigheden en kansen op een succesvolle re-integratie in de samenleving te verbeteren. In het licht van deze inzichten is het van cruciaal belang dat er blijvende aandacht wordt besteed aan het verbeteren van de steunstructuren en interventieprogramma's die specifiek zijn gericht op jongvolwassenen in detentie. Door het aanpakken van onderliggende oorzaken, het bevorderen van herstel en het bieden van perspectief op een positieve toekomst, kunnen we deze jongeren helpen om een nieuwe koers te vinden en te bouwen aan een leven buiten de gevangensmuren.

De jongvolwassenen bevinden zich in een cruciale fase van het leven, vaak afkomstig uit achtergestelde gemeenschappen. Detentie-ervaringen variëren, maar worden gekenmerkt door een verlies van vrijheid en autonomie met confrontaties met geweld en discriminatie. In de gevangenis ervaren de jongvolwassenen een rigide structuur en een gebrek aan keuzemogelijkheden, wat de jongvolwassenen hun geestelijke gezondheid sterk kan beïnvloeden wat op zijn beurt drugsgebruik tussen de gevangensmuren stimuleert (Durcan, G., & Zwemstra, J., 2014). Werkprogramma's bieden minimale lonen van €1/uur en beperkte vaardigheidsofbouw. Ondanks de vele uitdagingen koesteren de jongvolwassenen nog hoop net als wij op een betere toekomst en streven naar re-integratie na detentie, wat vraagt om holistische rehabilitatie.

3.6 Detentievormen

In België wordt er weinig tot geen onderscheid gemaakt tussen jongvolwassenen en volwassenen in het vormgeven van straffen. Ondanks dat bleek uit interviews met zowel experts als jongvolwassenen in detentie zelf dat er een brede consensus bestaat over de voordelen van het behandelen van jongvolwassenen als een aparte groep. De meerderheid van personen in detentie is voorstander van een kleinschalig alternatief voor onze gevangensissen. Het persoonlijker en warmer contact zou de tijd in detentie menselijker en draaglijker maken. Verder werden tijdens de focusgroep ook de voordelen van een intensievere begeleiding in het kader van re-integratie opgebracht.

Er is nood aan een meer gerichte aanpak voor jongvolwassenen in detentie, waarbij rekening wordt gehouden met hun specifieke behoeften, ontwikkelingsfase en impact op

hun verdere leven (Beyens et al., 2014). Verschillende geïnterviewden attendeerden ons erop dat de hersenen groeien tot een leeftijd van 25 jaar, wat maakt dat ze o.a. meer beïnvloedbaar zijn voor invloeden van anderen.

Echter is niet iedereen het eens over het inrichten van een aparte detentievorm voor jongvolwassenen. Er werd ons gewezen op het belang van diversiteit door interactie tussen verschillende leeftijdsgroepen, zoals ook het geval is buiten de gevangensmuren. Generaties kunnen van elkaar leren en elkaar inspireren. Dit werd tijdens onze focusgroep ook bevestigd, want zo hadden enkele jongvolwassenen het over het leren van levenservaringen en -wijsheden van oudere personen in detentie.

4. Brainstorm en prototypes

4.1. Inleidende brainstorm

Na het bestuderen van de literatuur en het bevragen van verschillende deskundigen werd de opgedane kennis vertaald naar de prototypes aan de hand van een brainstormsessie. Om deze sessie vlotter te laten verlopen, werden voorafgaand de verschillende ideeën door de promotor verzameld. De ideeën werden neergeschreven op afzonderlijke kaartjes om zo het brainstormproces verder vorm te geven. Ideeën die aan bod kwamen; een open brief schrijven, op federaal niveau de noden en behoeften van jongvolwassenen aankaarten, een draaiboek voor 'het ideale detentiehuis', campagne voeren aan de hand van storytelling, een belangengroep oprichten en nog meer.

Deze ideeën werden verspreid over de vergadertafel. Aan de hand van individuele beoordelingen werd bepaald welke ideeën de persoonlijke voorkeur genoten van de onderzoekers. Hierna volgde de rangschikking van de ideeën op basis van hun potentiële waarde. Na deze beoordelingsfase werd overgegaan tot een systematische ordening, waarbij een consensus ontstond omtrent het overkoepelende doel van de groep: lawaai maken! Een stem geven aan jongvolwassenen in detentie aan de hand van campagnevoering. Het verhaal van de jongvolwassenen in detentie naar buiten brengen. Dit was het initiatief met de meeste stemmen. Daarnaast werd een voorstel erkend met betrekking tot het oprichten van belangengroepen. Het derde idee betrof het ontwerpen van een draaiboek voor het "ideale detentiehuis".

4.2. Het ontwerpen van een draaiboek; "het ideale detentiehuis"

Het concept om een draaiboek samen te stellen, is gericht op het creëren van een handleiding voor toekomstig gebruik bij de oprichting van een detentiehuis voor jongvolwassenen. Het doel van een dergelijk draaiboek is om een stappenplan te bieden, waardoor praktische uitvoering en operationele efficiëntie kunnen worden bevorderd. Dit idee is slechts oppervlakkig verkend aangezien het consensus binnen de groep snel bleek dat dit voor ons geen geschikte benadering is. In plaats daarvan streven we naar initiatieven die een impact kunnen hebben op het beoogde doelgebied.

4.3. Het opstellen van een belangengroep

In een interview werd ons meegedeeld dat vzw De Huizen in het verleden reeds heeft geprobeerd een belangengroep op te richten. Hierdoor overwogen we om hen te raadplegen omtrent de haalbaarheid van een dergelijk initiatief. Het plan was om een specifieke belangengroep op te richten voor jongvolwassenen die momenteel in detentie verkeren of detentie hebben ondergaan, met als doel hun rechten, behoeften en belangen adequaat te berhartigen.

Al snel werden er enkele kritische bedenkingen geuit. Doordat ons onderzoek van beperkte duur is, vormt het opzetten van een belangengroep een grote uitdaging. Bovendien werd er twijfel geuit over de duurzaamheid van het initiatief. Aangezien wij ons na het voltooien van onze bachelorproef zouden terugtrekken, wie zou dan het voortbestaan van de belangengroep waarborgen? Om deze redenen hebben wij besloten dat het niet opportuun was om dit idee verder te concretiseren. Dit idee werd eveneens besproken met

VZW de Huizen, waarbij ook zij tot de conclusie kwamen dat het oprichten van een belangengroep niet de meest geschikte optie was.

4.4. Een open brief

Door het probleem van de huidige crisis binnen het gevangeniswezen vinden wij dat het tijd is voor een heroverweging van het gevangenisstelsel. Met de doelgroep jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar in detentie in het bijzonder. Jongvolwassenen hebben unieke behoeften die momenteel niet adequaat worden aangepakt. We willen ernaar streven om de levenskwaliteit van jongvolwassenen in detentie te bevorderen door middel van een open brief (zie bijlage 7).

Deze open brief moet de jongvolwassenen een stem geven en maatschappelijk bewustzijn creëren. Het doel is om via individuele interviews en het organiseren van een focusgroep de noden, behoeften en interesses van jongvolwassenen te peilen en deze te vertalen naar een krachtig maatschappelijk statement. Belangrijk te vertellen is dat binnen onze campagne de input van jongvolwassenen centraal staat.

Het doel is om aan de hand van deze open brief een breed publiek te overtuigen en een luid signaal te sturen doorheen Vlaanderen. We verspreiden de brief op sociale media, sturen hem door naar documentairemakers, nieuwsankers en mediahuizen... in de hoop echt iets te kunnen veranderen.

5. Co-creatie product

Ons proces begon met een grondige literatuurstudie om ons te verdiepen in het onderwerp. Waarna we aan het begin van het tweede semester zijn gestart met het benaderen van experts uit verschillende vakgebieden binnen het werkveld. We hebben in totaal 20 interviews afgenomen, waarbij we een gestructureerde vragenlijst gebruikten en flexibiliteit kregen van onze opdrachtgever, vzw De Huizen, om creatief te zijn.

Na deze eerste fase hebben we onze bevindingen gepresenteerd aan vzw De Huizen en waardevolle feedback ontvangen over mogelijke contacten die we konden benaderen. Tijdens dit proces ontstond het idee voor een focusgroep, in maart hadden we een belangrijk gesprek met vzw De Huizen, waarin we onze prototypes toelichtten en uitlegden waarom we voor een focusgroep kozen, evenals onze strategieën om contact te leggen met jongvolwassenen. Tijdens dit gesprek zijn verschillende suggesties besproken, zoals het betrekken van lokale en bovenlokale autoriteiten, het benaderen van invloedrijke figuren met een grote aanhang, met als doel dit onderwerp op een bredere schaal onder de aandacht te brengen. Ook het aanspreken van organisaties zoals de jeugdraad en Bond zonder Naam. We hebben benadrukt hoe belangrijk het is om de juiste doelgroep te bereiken en hebben verschillende benaderingen verkend, waaronder ook het aanbieden van individuele gesprekken als alternatief voor de focusgroep. In maart hebben we een belangrijk interview gehouden met S. een jongvolwassene die in een arresthuis gezeten heeft, waarbij we hem vroegen wat hij graag wilde bijdragen aan de samenleving en in welke vorm. Hij benadrukte dat het al van grote waarde was dat we hun verhalen naar buiten brachten op eender welke manier.

Voor een focusgroep te organiseren in de gevangenis hadden we goedkeuring nodig van justitie, die we ook gekregen hebben. Deze toestemming opende de deuren naar een unieke kans waar we allemaal naar uitkeken. We konden een focusgroep opzetten met onze doelgroep, de jongvolwassenen in detentie. Met enthousiasme reisden we af naar Hasselt, vastbesloten om deze bijzondere kans ten volle te benutten. Eenmaal daar aangekomen, verdeelden we ons in groepen van twee, klaar om in contact te treden met jongvolwassenen in detentie. We hadden al onze vragenlijst opgesteld om zo een inzicht te verkrijgen in de behoeften en ervaringen van onze doelgroep, de jongvolwassenen in detentie.

Het was een indrukwekkende ervaring om te zien hoe open en eerlijk de jongvolwassenen waren tijdens de interviews. Ze deelden hun persoonlijke verhalen, uitdagingen en ambities

met een oprechtheid die ons raakte. Het was duidelijk dat onze focusgroep een waardevol platform bood om hun stemmen te laten horen en hun perspectieven te begrijpen. Naarmate het gesprek vorderde groeide de complexiteit van hun situaties en de diverse behoeften van deze jonge mensen binnen de gevangenis muren. Elk gesprek bracht nieuwe inzichten en inspireerde ons om verder te gaan met ons streven naar een verandering van het huidige gevangenisstelsel. Bovendien hebben we hen gevraagd wat ze graag wilden bijdragen aan de samenleving en in welke vorm en ze benadrukten dat het al van grote waarde was dat we hun verhalen naar buiten brachten via een open brief.

Daarnaast hebben we een open brief opgesteld om te sturen naar beleidsmakers, relevante personen en de medemens. Als laatste hebben we ook reportagemaker Steven Crombez benaderd, televisie- en documentairemaker voor Woestijnvis, om onze boodschap verder te verspreiden, omdat we willen dat onze inspanningen zowel de samenleving als het beleidsniveau bereiken.

6. Conclusie

Laat ons – alvorens onze conclusie te duiden – de centrale onderzoeksvraag opnieuw toelichten: “Hoe kan men de Quality of Life van jongvolwassenen in detentie op een duurzame manier bevorderen?”. Het doel van onze bachelorproef is om een antwoord te bieden op deze vraag vanuit onze literatuurstudie, interviews met experts en jongvolwassenen en de focusgroep die plaats vond in de gevangenis van Hasselt. Kortbonding is het antwoord; een loopplankhuis. Dit blijkt zowel uit de literatuur als de afgenomen interviews. Het huidige systeem werkt niet. Dit staat als een paal boven water.

Drie domeinen van Quality of Life omschreven door Schalock kwamen tijdens de gesprekken met experts en jongvolwassenen opvallend op de voorgrond. Deze domeinen zijnde persoonlijke relaties, persoonlijke ontwikkeling en sociale integratie zijn belangrijk tijdens de ontwikkeling van jongvolwassenen zowel binnen als buiten de muren, maar waar tekortgekomen wordt bij jongvolwassenen in detentie. Structureel krijgen ze niet de kans de nodige vaardigheden te ontwikkelen om zich terug op een goede manier te integreren in de samenleving.

Hierdoor wordt een pleidooi gehouden voor detentiehuisen en loopplankhuizen als alternatief voor de traditionele gevangenis, waar kleinschaligheid en differentiatie kunnen helpen om beter in te spelen op individuele behoeften van jongvolwassenen in detentie.

Aan de hand van de open brief trommelen wij de samenleving op tot bewustwording van de problemen die zich afspelen in het huidige detentiestelsel en de nood tot actie voor verandering.

7. Discussie/Kritische reflectie

In deze discussie/kritische reflectie worden diverse aspecten belicht, met nadruk op de uitdagingen op micro-, meso- en macroniveau.

Het stroeve verloop om toegang te verkrijgen tot detentie-instellingen was een eerste obstakel. Het kostte aanzienlijk meer tijd dan verwacht om contact te leggen met deze instellingen. Redenen hiervoor waren toe te schrijven aan verschillende factoren, waaronder stakingen in gevangenis, personeelstekorten, en een overweldigende toestroom van aanvragen van andere onderzoeken. Als gevolg hiervan reageerden vele van deze instellingen en organisaties niet op ons verzoek om een focusgroep op te zetten. Daarnaast werd vastgesteld dat de verdeling van de groepen binnen de gevangenis van Hasselt niet optimaal was. De grote discrepantie tussen het aantal deelnemers in de focusgroepen op de mannenafdeling (10 mannen in de ene focusgroep en slechts 3 in de andere) resulteerde in een onevenwichtige dynamiek die de kwaliteit van de data beïnvloedde. De vele deelnemers in de eerste groep leidde tot chaotische gesprekken en bemoeilijkte het voeren van gestructureerde discussies. Op de vrouwenafdeling was het

gebrek aan deelnemers zodanig dat een geplande focusgroep moest worden omgezet in een individueel interview, wat de dynamiek en diepte van de verzamelde informatie kan hebben beïnvloed. Het verwezenlijken van detentiehuizen vereist een fundamentele verandering in het traditionele gevangenisstelsel, wat vandaag de dag nog sterk focust op straf en afschrikking in plaats van rehabilitatie. Het vergt niet enkel structurele hervormingen, maar ook een shift in de mindset van beleidsmakers. Politieke steun en een samenhangend beleidskader zijn hier van essentieel belang. Daarnaast kunnen ook maatschappelijke opvattingen een struikelblok vormen. Het plaatsen van detentiehuizen stuit vaak op weerstand van de lokale gemeenschap. Deze maakt zich zorgen over mogelijke negatieve effecten op de buurt, zoals veiligheidsrisico's. Een dergelijke '*not in my backyard*'-mentaliteit kan leiden tot politieke discussies en vertragingen bij de realisatie van detentiehuizen. In het debat over detentie en rehabilitatie is het ook belangrijk om te erkennen dat delicten gevolgen hebben voor zowel dader als slachtoffer. De publieke opinie benadrukt vaak het idee dat personen die een delict plegen moeten boeten voor hun daden als vergelding, omwille van de levenslange emotionele straf bij slachtoffers. Het recht op erkenning van slachtoffers en ondersteuning in hun herstelproces mogen bijgevolg ook niet uit het oog verloren worden. De keuze voor een open brief als eindproduct biedt zowel voordelen als kritische punten. Enerzijds heeft een open brief het potentieel om een impact te hebben op mensen die werkzaam zijn binnen het forensische domein, evenals op personen die geïnteresseerd zijn. Dit kan resulteren in een diepgaande betrokkenheid en discussie binnen het werkveld en de gemeenschap. Anderzijds bestaat het risico dat een open brief slechts een beperkt publiek bereikt. Hierdoor kan een brede maatschappelijke impact en bewustwording van het onderwerp beperkt blijven, met name onder het algemene publiek en beleidsmakers. In termen van duurzaamheid kan een open brief een relatief langdurig effect hebben. Een goed geschreven brief kan een blijvende bron aan informatie en inspiratie zijn, wat verdere discussies, acties en zelfs beleidsveranderingen op lange termijn kan stimuleren. Om duurzaamheid te verzekeren, zal de boodschap effectief verspreid worden via verschillende kanalen, zoals sociale media en nieuwsbronnen.

Een aanbevolen onderzoeksrichting omvat een verdere verkenning van het sociale netwerk van jongvolwassenen in detentie. Hierbij kan de focus liggen op de aard van hun sociale interacties, zowel binnen als buiten de detentie-omgeving, alsook op de invloed van deze netwerken op hun rehabilitatie en re-integratie na vrijlating. Daarnaast zou verder onderzoek naar Kwaliteit van Leven van deze doelgroep in detentie, met specifieke aandacht voor het mentale en emotionele welzijn, waardevolle inzichten bieden voor verdere programma's en interventies op maat. Bovendien is er behoefte aan onderzoek dat zich richt op andere vaak over het hoofd geziene doelgroepen binnen detentie-instellingen; zoals personen met een verstandelijke beperking, personen met psychische problemen en personen ouder dan 65 jaar. Voor deze doelgroepen bestaat er tot op heden geen aanbod van activiteiten of hulp in detentie. Het verkennen van de specifieke uitdagingen waarmee deze groepen worden geconfronteerd binnen detentie, evenals het identificeren van passende ondersteunende programma's en interventies, kan bijdragen tot het bevorderen van Kwaliteit van Leven.

Literatuurlijst

- Algemeen Nederlands Woordenboek. (z.d.). *Veelpleger*. Geraadpleegd op 3 mei 2024, van <https://anw.ivdnt.org/article/veelpleger>
- Amnesty International. (z.d.). *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (volledige tekst)*. Geraadpleegd op 3 mei 2024, van <https://www.amnesty.nl/encyclopedie/universele-verklaring-van-de-rechten-van-de-mens-uvm-volledige-tekst#:~:text=Artikel%203,en%20onschendbaarheid%20van%20zijn%20persoon>
- Andersen, S. (2016). Commentary on the special issue on the adolescent brain: Adolescence, trajectories, and the importance of prevention. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews/Neuroscience And Biobehavioral Reviews*, 70, 329–333. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2016.07.012>.
- Back On Track. (z.d.). *Wat is Back On Track?* Geraadpleegd op 14 mei 2024, van <https://www.backontrack-oranjehuis.be/nl/wat-is-back-on-track>
- Barendregt, C. S., & Van Der Laan, A. (2019). Neuroscientific insights and the Dutch adolescent criminal law: A brief report. *Journal Of Criminal Justice*, 65, 101563. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2018.05.010>
- Barnao, M. (2022). The Good Lives Model: A Strenght-Based Approach To Rehabilitating Offenders. In C. Garofola (Ed.) & J.J. Sijtsema (Ed.), *Clinical Forensic Psychology* (pp. 539-554). Palgrave Macmillan. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-80882-2_27.
- Barnao, M., Ward, T., & Robertson, P. J. (2015). The Good Lives Model: A New Paradigm for Forensic Mental Health. *Psychiatry, Psychology, And Law*, 23(2), 288–301. <https://doi.org/10.1080/13218719.2015.1054923>
- Barnert, E. S., Perry, R., Azzi, V. F., Shetgiri, R., Ryan, G. W., Dudovitz, R., Zima, B. T., & Chung, P. J. (2015). Incarcerated Youths' Perspectives on Protective Factors and Risk Factors for Juvenile Offending: A Qualitative analysis. *American Journal of Public Health*, 105(7), 1365–1371. <https://doi.org/10.2105/ajph.2014.302228>
- Bellemare, J., Falardeau, M., & Morin, J. (2015). The perspective of Young Prisoners on their Occupations. *Journal of Occupational Science*, 22(3), 334-344. <https://doi.org/10.1080/14427591.2014.915000>
- Beyens, K., Claus, H., Cryson, M., & De Meyer, R. (2019). Aanbevelingen voor kwalitatieve en succesvolle loopplankhuizen. In L. Naessens (Red.), *Vzw de Huizen*.
- Beyens, K., Dirkzwager, A., & Korf, D. (2014). Detentie en gevolgen van detentie. *Tijdschrift Voor Criminologie*, 56(2), 01–22. <https://doi.org/10.5553/tvc/0165182x2014056002001>
- Beynon, J., & Drew, N. (2005). Mental health and prisons (information sheet). *World Health Organization*.
- Blaauw, E., & van Marle, H. (2007). Mental health in prisons. *A WHO guide to the essentials in prison health: WHO Regional Office for Europe*. http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0009/99018/E90174.pdf
- Boers, A., Vandeveldde, S., Soyeze, V., De Smet, S., & To, W.T. (2011). Het zorgaanbod voor geïnterneerden in België. *PANOPTICON*, 32(2), 17-38. <https://www.maklu-online.eu/nl/tijdschrift/panopticon/jaargang-volume-32/2-maart-april-march-april-2011/het-zorgaanbod-voor-geïnterneerden-in-belgie//pdf>.
- Bonnie, R. J., & Scott, E. S. (2013). The teenage brain. *Current Directions in Psychological Science*, 22(2), 158–161. <https://doi.org/10.1177/0963721412471678>

- Bremer, T. (2016). Warme contacten. *Cordium*. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://cordium.nl/column-verbinding-3/>
- Chein J., Albert D., O'Brien L., Uckert K., Steinberg L. (2011). Peers increase adolescent risk taking by enhancing activity in the brain's reward circuitry. *Developmental Science*, 14, F1–F10. Crossref. PubMed. ISI
- Claus, H. (2014). Detentiehuizen. *Sampol*, <https://www.sampol.be/2014/04/detentiehuizen>
- Claus, H., & Gryson, M. (2017). Detentiehuizen - Op maat van mens en strafdoel. *Fatik*, 34(153), 20-25.
- Coughlan, H., Cannon, M., Shiers, D., Power, P., Barry, C., Bates, T., Birchwood, M., Buckley, S., Chambers, D., Davidson, S., Duffy, M., Gavin, B., Healy, C., Healy, C., Keeley, H., Maher, M., Tanti, C., & McGorry, P. (2013). Towards a new paradigm of care: the International Declaration on Youth Mental Health. *Early Intervention in Psychiatry*, 7, 103-108. <https://doi.org/10.1111/eip.12048>
- De Geyseler, A. (2021). Het transitiehuis: de weg naar een geslaagd tertiair desistance proces? De stem van omwonenden in kaart gebracht (Masterproef, Universiteit Gent).
- De Haan, N. (2014, 10 september). *In Denemarken wonen gedetineerden samen met studenten (en het werkt!)*. De Correspondent. Geraadpleegd op 10 april 2024, van <https://decorrespondent.nl/1723/in-denemarken-wonen-gedetineerden-samen-met-studenten-en-het-werkt/72fe57ab-41db-0505-111b-39e9aacee69b>
- De Huizen. (z.d.). *De huizen*. Geraadpleegd op 14 mei 2024, van <https://dehuizen.be/nl>
- De Huizen. (z.d.). *Missie*. Geraadpleegd op 14 mei 2024, van <https://dehuizen.be/nl/missie>
- 'De Huizen, Aanbevelingsnota voor kwalitatieve en succesvolle loopplankhuizen 2018'. Geraadpleegd op 9 april 2024, van https://dehuizen.be/files/aanbevelingsnota_loopplankhuizen_03102019_web.pdf.
- De Raad voor Volksgezondheid en Samenleving. (2018). Over bezorgd: *Maatschappelijke verwachtingen en mentale druk onder jongvolwassenen* [Essay]. https://www.allesisgezondheid.nl/wpcontent/uploads/2019/02/RVS_essay_Over_bezorgd_Maatschappelijke_verwachtingen_en_mentale_druk_onder_jongvolwassenen.pdf
- De Rechtspraak. (z.d.). *Recidive*. Geraadpleegd op 11 april 2024, van <https://www.rechtspraak.nl/juridische-begrippen/paginas/recidive.aspx#:~:text=Wat%20is%20recidive%3F,is%20herhaling%20van%20strafbaar%20gedrag>
- Dienst Justitiële Inrichtingen. (2023). Kleinschalige Voorziening Justitiële Jeugd. In *Ministerie van Justitie en Veiligheid*.
- Dingemanse, K. (2021). *Stappenplan om kwantitatieve en kwalitatieve interviews te coderen*. Scribbr. Geraadpleegd op 2 mei 2024, van <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/coderen-interview/>.
- Durcan, G., & Zwemstra, J. (2014). World Health Organization. *Mental health in prison*, 87-95. https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/4253174/mod_resource/content/1/Prison%20and%20health%20-%20WHO%202014.pdf#page=104.
- Dirkzwager, A., Nieuwbeerta, P., & Fiselier, J. (2009). Onbedoelde gevolgen van vrijheidsstraffen: Een literatuurstudie. *Tijdschrift Voor Criminologie*, 51(1), 21–41. <https://pure.rug.nl/ws/files/14617771/2009-DirkzwagerAJE-Onbedoelde.pdf>

- Eechaudt, V., Laenen, F. V., & Beken, T. V. (2017). Het recht op een kwaliteitsvolle gezondheidszorg in gevangenissen. *TIJDSCHRIFT VOOR GEZONDHEIDSRECHT*, 22(5), 290–298. <https://biblio.ugent.be/publication/8511034>.
- Ensie. (z.d.). *Good practices*. Geraadpleegd op 3 mei 2024, van <https://www.ensie.nl/betekenis/good-practices>.
- Europese Commissie. (2023). *Europese Commissie Verslag over de rechtsstaat 2023*. Geraadpleegd op 12 mei 2024, van <https://institutfederaaldroitshumains.be/nl/europese-commissie-publiceert-rapport-over-de-rechtsstaat#:~:text=Op%201%20januari%202023%20had,al%20meer%20dan%2010%20jaar>.
- Ejustice. (z.d.). *Justel*. Geraadpleegd op 3 mei 2024, van https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&table_name=wet&cn=2005011239.
- Favril, L. & Verbrugghe, B (2023). Sociale determinatie van gezondheid en detentie. *Fatik*, 180.
- Federale Overheidsdienst Justitie. (z.d.). *Belgische gevangenissen*. Geraadpleegd op 9 april 2024, van https://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/gevangenissen/belgische_gevangenissen.
- Felce, D. J., & Perry, J. (1995). Quality of life: Its definition and measurement. *Research in Developmental Disabilities (Print)*, 16(1), 51–74. [https://doi.org/10.1016/0891-4222\(94\)00028-8](https://doi.org/10.1016/0891-4222(94)00028-8).
- Furlong, A., Woodman, D., & Wyn, J. (2011). Changing times, changing perspectives: Reconciling “transition” and “cultural” perspectives on youth and young adulthood. *Journal of Sociology*, 47(4), 355-370. <https://doi.org/10.1177/1440783311420787>.
- Gailliaert, M. (2020). 'Jonge mensen sluit je niet op in de gevangenis'. *Sociaal.Net*. <https://sociaal.net/opinie/jonge-mensen-sluit-je-niet-op-in-de-gevangenis/>.
- Hairston, C. F. (1988). Family Ties During Imprisonment: Do They Influence Future Criminal Activity? *Federal Probation*, 48.
- Harper, A. E., & Power, M. (1998). Development of the World Health Organization WHOQOL-BREF Quality of Life Assessment. *Psychological Medicine (Print)*, 28(3), 551–558. <https://doi.org/10.1017/s0033291798006667>.
- Hauspie, B., Vettenburg, N., & Roose, R. (2010). *Vooronderzoek Kenmerken en hulp- en dienstverleningsbehoeften van maatschappelijk kwetsbare jongvolwassenen*. <https://biblio.ugent.be/publication/982434>.
- Hoekstra, M.S., & den Bak, R.R. (2021). *Herstel in detentie*. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. <https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/3128/Cahier%202021-26-volledige-tekst.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Jeugdhulp Groningen. (z.d.). Wat is het verschil tussen de rol van de regievoerder en die van de casusregisseur? Geraadpleegd op 5 mei 2024, van <https://www.jeugdhulpgroningen.nl/kennisbank.php?id=67&onderwerp=wat-is-het-verschil-tussen-de-rol-van-de-regievoerder-en-die-van-de-casusregisseur-#:~:text=Casusregie%20is%20het%20co%C3%B6rdineren%2C%20afstemmen,en%20Omeerdere%20hulpverleners%20betrokken%20zijn>.

- Johnson, S. B., Blum, R. W., & Giedd, J. N. (2009). Adolescent Maturity and the Brain: The Promise and Pitfalls of Neuroscience Research in Adolescent Health Policy. *Journal Of Adolescent Health*, 45(3), 216–221. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2009.05.016>.
- Juridisch Woordenboek. (z.d.) Detentie. In *Juridisch Woordenboek*. Geraadpleegd op 1 mei 2024, van <https://www.juridischwoordenboek.nl/?zoek=detentie>
- Kerpel, S. (2018). *De schaal van detentie*. Universiteit Gent.
- Koen Geens Federaal Volksvertegenwoordiger. (13 mei 2016). *Masterplan III*. Geraadpleegd op 9 april 2024, van <https://www.koengeens.be/policy/2-masterplan-iii>.
- Kolen, R. (2021). Volwassen in één nacht. *Masterthesis Youth, Educaion and Society*, <https://studenttheses.uu.nl/bitstream/handle/20.500.12932/40563/Masterthesis%20Kolen%2c%20R-6880363.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Lucassen, P. & Hartman, T. (2007). Kwalitatief onderzoek. *Praktische methoden voor de medische praktijk*, <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-90-313-6373-5.pdf>.
- Mine, B., Robert, L., & Maes, E. (2015). Recidive na een rechterlijke beslissing. Nationale cijfers op basis van het Centraal Strafregister / La récidive après une décision judiciaire. Des chiffres nationaux sur la base du Casier judiciaire central. In <https://nicc.fgov.be/>. Geraadpleegd op 12 april 2024, van <https://lirias.kuleuven.be/handle/123456789/498465>.
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). *Cijfers over delinquentie*. Geraadpleegd op 3 mei 2024, van [https://www.nji.nl/cijfers/delinquentie#:~:text=Onder%20delinquent%20\(of%20crimineel\)%20gedrag,boete%20of%20straf%20kunnen%20leiden](https://www.nji.nl/cijfers/delinquentie#:~:text=Onder%20delinquent%20(of%20crimineel)%20gedrag,boete%20of%20straf%20kunnen%20leiden)
- Ondersteuning op weg naar volwassenheid: Werkzame elementen uit de internationale wetenschappelijke literatuur. (2022). In *Nederlands Jeugdinstituut*. Geraadpleegd op 24 april 2024, van <https://www.nji.nl/sites/default/files/2022-05/Ondersteuning-op-weg-naar-volwassenheid.pdf>
- Open Vld. (z.d.). *Repressie maakt plaats voor rehabilitatie: van 5 naar 22 herstelkamers in de correctionele rechtbanken*. https://www.openvld.be/justitie_repressie_maakt_plaats_voor_rehabilitatie#:~:text=Liefst%2070%25%20van%20de%20gedetineerden,leerlingen%20van%20de%20Europese%20klas
- Paulsen, V., & Berg, B. (2016). Social support and interdependency in transition to adulthood from child welfare services. *Children And Youth Services Review*, 68, 125–131. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2016.07.006>
- Pintelon, M. (2020, 1 september). *Van gevangenis naar loopplankhuis*. Agora. Geraadpleegd op 16 april 2024, van <https://www.agorawebzine.be/artikels/van-gevangenis-naar-loopplankhuis>
- Raats, I. (2019). Handleiding focusgroepen. *Raats voor mensgerichte zorg en PGSupport*, https://participatiekompas.nl/media/pdf/handleiding_focusgroepen_2019_april_tg.pdf
- Regie Der Gebouwen. (z.d.). *Transitiehuizen*. Geraadpleegd op 12 mei 2024, van <https://www.regiedergebouwen.be/nl/transitiehuizen#:~:text=Een%20transitiehuis%20is%20een%20kleinschalig,kunnen%20functioneren%20in%20de%20maatschappij>
- Rescaled. (z.d.). *CIMI Los Alcores*. Geraadpleegd op 3 mei 2024, van <https://inspirational-practices.rescaled.org/2024/02/29/cimi-los-alcores/>

- Rescaled. (z.d.). *Seehaus Leonberg*. Geraadpleegd op 3 mei 2024, van <https://inspirational-practices.rescaled.org/2024/02/22/seehaus-leonberg/>
- SAM. (z.d.). *Detentie*. Geraadpleegd op 3 mei 2024, van <https://www.samvzw.be/thema/detentie#:~:text=Een%20gedetineerde%20wordt%20afgesneden%20van,spreken%20experten%20over%20'detentieschade'>.
- Santens, T. (4 maart 2024). *Kwart te veel gedetineerden in Vlaamse gevangenissen: zo ziet de overbevolking per gevangenis eruit*. VRT. Geraadpleegd op 3 mei 2024, van <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/03/04/overbevolking-gevangenissen-cijfers/>
- Schalock, R.L. (2004). *The concept of quality of life: what we know and do not know*. *Journal of Intellectual Disability Research*, 48, 203-216.
- Seehaus. (z.d.). *De vereniging - Seehaus EV*. Geraadpleegd op 3 mei 2024, van <https://seehaus-ev.de/jugendstrafvollzug-konzept/verein/>
- Skowroński, B., & Talik, E. (2023). Factors related to personal quality of life in prison inmates. *International Journal Of Occupational Medicine And Environmental Health*, 36(2), 291-302. <https://doi.org/10.13075/ijomeh.1896.01961>
- Snacken, S., Devynck, C., & Uzieblo, K. (2022). Dignity, Social Reintegration of Prisoners, and the New Penal Power: European Human Rights, Experiences of Belgian Prisoners, and Professional Practices. *International Journal Of Offender Therapy And Comparative Criminology*, 66(9), 980-1000. <https://doi.org/10.1177/0306624x221099489>
- Stas, K., Serrien, L., Van Menxel, G., & Steunpunt Algemeen Welzijnswerk. (2008). Jongvolwassenen: tussen wal en schip? In *Beleidsdossier Jongvolwassenen: Tussen Wal en Schip?* (Vol. 2, pp. 1-41). <https://www.samvzw.be/sites/default/files/Publicaties/Jongvolwassenen%20tussen%20wal%20en%20schip%20-%20Beleidsdossier.pdf>
- Steinberg, L. (2013). Does Recent Research on Adolescent Brain Development Inform the Mature Minor Doctrine? *The Journal Of Medicine And Philosophy/Journal Of Medicine And Philosophy*, 38(3), 256-267. <https://doi.org/10.1093/jmp/jht017>.
- Stevens, G., Van Dorsselaer, S., Boer, M., De Roos, S., Duinhof, E., Ter Bogt, T., Van Den Eijnden, R., Kuyper, L., Visser, D., Vollebergh, W., & De Looze, M. (2018). *HBSC 2017. Gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland*. <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/376901>
- Strang, N. M., Chein, J. M., & Steinberg, L. (2013). The value of the dual systems model of adolescent risk-taking. *Frontiers in Human Neuroscience*, 7, 1-4 (Article 223, Published 27 May 2013).
- Sykes, G. (1958). *The society of captives*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Van Dale. (z.d.). *Detentie*. In *Van Dale*. Geraadpleegd op 13 april 2024, van <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/detentie>
- Vander Beken, T., Broekaert, E., Audenaert, K., Vander Laenen, F., Vandeveld, S., & Vanderplasschen, W. (Eds.). (2016). *Sterktes van mensen: sterktegerichte strategieën voor het ondersteunen van mensen met een psychiatrische problematiek die strafbare feiten pleegden*. Antwerpen, België; Apeldoorn, Nederland: Maklu.
- Vanhee, K. (2023, april 28). Bewoners detentiehuis krijgen buddy dankzij studenten Niels (22) en Gilles (22): "Gedetineerden kunnen best wat hulp gebruiken". *Het Nieuwsblad*. https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20230428_95628791

- Verwers, C., & Bogaerts, S. (2005). Strafrechtelijke aanpak van jongvolwassenen (18-24 jaar) : Een verkenning. *Cahiers*. https://repository.tudelft.nl/assets/uuid:e77a3af3-f0a6-4b9f-9aca-1eb2e698b2d4/ca2005-11-samenvatting_tcm44-58637.pdf
- Vettenburg, N., Deklerck, J., & Siongers, J. (2010). *Jongeren in cijfers en letters: bevindingen uit de JOP-monitor 2*. Leuven, België ; Den Haag, Nederland: Acco.
- Xie, R., Sen, B. P., & Foster, E. M. (2014). Vulnerable youth and transitions to adulthood. *New Directions for Adult & Continuing Education*, 143, 29-38. <https://doi:10.1002/ace.20102>
- Zeijlmans, K., Sipma, T., & Van Der Laan, A. (2019). De aparte bejegening van jongvolwassen daders in het (jeugd)strafrecht. *Den Haag*. https://repository.tudelft.nl/assets/uuid:d95b2d3c-fabf-4024-bb6f-bba0ff8e6a0e/Cahier_2019-14_Samenvatting_tcm28-410622.pdf

Bijlagen

Bijlage 1: Begrippenlijst

Autonomie ^I	Zelfstandigheid van de menselijke wil (Van Dale).
Casusregie ^{II}	Casusregie is het coördineren, afstemmen en volgen van de benodigde hulpverlening aan cliënten/cliëntsystemen, waarbij het eigen netwerk en meerdere hulpverleners betrokken zijn. (Jeugdhulp Groningen, z.d.)
Delinquent gedrag ^{III}	Verzamelterm voor verschillende soorten gedrag die volgens de wet strafbaar zijn en die daarom tot een boete of straf kunnen leiden (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.).
Detentiehuis ^{IV}	Een kleinschalige, gedifferentieerde detentievorm op maat die beter verankerd en geïntegreerd is in het maatschappelijk weefsel (De Huizen, z.d.).
Detentieschade ^V	De schade die gedetineerden en of derden oplopen als gevolg van de detentie. Hierbij kan gedacht worden aan sociale, emotionele of praktische schade (Hoekstra & den Bak, 2021).
Detentie ^{VI}	Een opsluiting, hechtenis, vrijheidsbenemende straf (Van Dale).
First offenders ^{VII}	Verdachte van een misdrijf tegen wie voor het eerst een proces-verbaal van aanhouding is opgemaakt. (Centraal Bureau voor de Statistiek, z.d.)
Gedifferentieerd ^{VIII}	Een persoonlijke aanpak op maat van elke gedetineerde (Pintelon, 2020).
Gelijkwaardigheidsbeginsel ^{IX}	Het principe van gelijkwaardigheid vereist dat gevangenen recht hebben op gezondheidszorg van vergelijkbare kwaliteit als die welke beschikbaar is voor de algemene bevolking buiten de gevangenis (Eechaudt et al., 2017).
Good practices ^X	Goede aanpak, goede werkwijze (Ensie, z.d.).
Grondslapers ^{XI}	Gedetineerden die gedwongen zijn om op de grond te slapen vanwege een gebrek aan beschikbare bedden.
Loopplankhuis ^{XII}	Detentiehuisen voor jonge gedetineerden die volop aan het balanceren zijn op de loopplank naar volwassenheid (Pintelon, 2020).
Re-integratie ^{XIII}	(Mensen die tijdelijk niet konden meedoen) weer als voorheen laten functioneren in de maatschappij (Woorden.org).
Recidive ^{XIV}	De herhaling van strafbaar gedrag (De Rechtspraak, z.d.)

Rehabilitatie ^{xv}	Herstel van een vroegere toestand (Woorden.org).
Transitiehuis ^{xvi}	Een transitiehuis is een kleinschalig project (van ongeveer 15 plaatsen) waarbij een gedetineerde de kans krijgt om het einde van zijn detentie door te brengen in een aangepaste infrastructuur. Daarbij worden ze intens bijgestaan en begeleid om erna terug te keren en beter te kunnen functioneren in de maatschappij (Regie Der Gebouwen, z.d.).
Veelplegers ^{xvii}	Iemand die volhardt in crimineel gedrag en tegen wie meer dan tien keer proces-verbaal is opgemaakt wegens een mogelijk strafrechtelijk vergrijp (Algemeen Nederlands Woordenboek, z.d.).

Bijlage 2: Vragenlijst experts

<u>Openingsvragen</u>
Wat is uw expertise en ervaring?
Met welke doelgroep en organisatie/instantie werkt(e) u?
<u>Deelvraag 1: welk hulpverleningsaanbod bestaat er voor jongvolwassenen in detentie?</u>
Welke partners/actoren werken allemaal in jouw organisatie/instelling/...? (psychologen, sociaal werkers, begeleiders,...)
Welk hulpverleningsaanbod is er nog buiten jouw organisatie/instelling/...?
Welke diensten bestaan er voor jongvolwassenen in detentie?
Welke activiteiten zijn er voor de jongvolwassenen binnen jouw organisatie/instelling/...? (andere organisaties ook)
Wat zijn volgens jou good practices voor jongvolwassenen in detentie? (GLM, ...)
Hoe wordt er omgegaan met de overgang van detentie naar de samenleving?
<u>Deelvraag 2: Op welke manieren kunnen we het sociale netwerk van jongvolwassenen in detentie bevorderen?</u>
Zijn er specifieke voorbeelden van programma's of initiatieven gericht op het netwerk die aantoonbaar hebben bijgedragen aan het welzijn en de ontwikkeling van jongvolwassenen in detentie?
In welke mate wordt er samengewerkt met externe partners, zoals onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties of mentors, om de kansen voor jongvolwassenen in detentie te vergroten?
Zijn er specifieke methoden of benaderingen die het netwerk kan gebruiken om positieve gedragsverandering te stimuleren bij jongvolwassenen in detentie?
Op welke manier draagt het sociale netwerk bij aan de rehabilitatie en positieve ontwikkeling van jongvolwassenen in detentie?
Op welke manieren kan het netwerk de re-integratie van jongvolwassenen in detentie in de samenleving bevorderen?
Zijn er specifieke programma's of initiatieven binnen detentie gericht op het versterken van de familiebanden/ bredere netwerk van jongvolwassenen in detentie?
Op welke manieren kan er binnen detentie hulp geboden worden bij het handhaven van de ouder-kindrelatie wanneer een ouder/jongvolwassene in detentie zit?

Hoe kan het netwerk actief worden betrokken bij de rehabilitatieprogramma's en activiteiten voor jongvolwassenen in detentie?
Welke initiatieven zijn er om het netwerk bewust te maken van de behoeften van jongvolwassenen in detentie en hen aan te moedigen deel te nemen aan ondersteunende activiteiten?
Op welke manier kan het netwerk fungeren als brug tussen de detentieomgeving en de buitenwereld om een soepele overgang voor jongvolwassenen te vergemakkelijken?
Zijn er educatieve programma's binnen het netwerk gericht op het informeren van familieleden en vrienden over het detentieproces en hoe ze het beste kunnen bijdragen aan het herstel van jongvolwassenen?
In hoeverre wordt er ingezet in het aangaan van positieve relaties tussen jongvolwassenen onderling/met de buitenwereld als ze in detentie verblijven?
In welke mate probeert men ernaar te streven dat een jongere in detentie verbonden kan blijven aan zijn netwerk?
<u>Deelvraag 3: wat betekent QOL voor jongvolwassenen in detentie?</u>
Hoe ervaren jongvolwassenen in detentie hun dagelijkse leefomstandigheden?
Hoe wordt autonomie en eigen verantwoordelijkheid van jongvolwassenen gestimuleerd binnen detentie? Hebben de jongvolwassenen de mogelijkheid om zelf besluiten te trekken in functie van het leefomstandigheden? Hoe ziet de dagindeling eruit? Kunnen ze hier zelf beslissingen in nemen?
Op welke manier beïnvloedt de mate van persoonlijke vrijheid de kwaliteit van het leven voor jongvolwassenen in detentie?
In hoeverre wordt er rekening gehouden met de individuele behoeften en diversiteit van de jongvolwassenen? Zijn er protocollen in om eventuele discriminatie en misbruik binnen detentie tegen te gaan en aan te pakken?
Hoe wordt de veiligheid van jongvolwassenen binnen detentie gegarandeerd?
Op welke manier wordt er omgegaan met conflicten en discipline binnen detentie?
Welke rol spelen sociale relaties en contacten met medege-detineerden bij de kwaliteit van het leven van jongvolwassenen in detentie?
Op welke manier dragen educatieve en recreatieve activiteiten bij aan de kwaliteit van het leven van jongvolwassenen in detentie? Wordt hier aandacht aan besteed?
Hoe wordt er omgegaan met stress en het emotioneel welzijn van de jongvolwassenen in detentie?
Wordt er voldoende aandacht besteed aan de fysieke en mentale gezondheid van de jongvolwassenen in detentie?
Wordt er regelmatig geëvalueerd en geüpdatet om te garanderen dat de detentieomgeving effectief bijdraagt aan de kwaliteit van leven?
Hoe wordt er voorzien in de basisbehoeften van jongvolwassenen (voeding, hygiëne, slaap)?
<u>Deelvraag 4: op welke manier kan de QOL bij jongvolwassenen in detentie worden bevorderd?</u>
Welke methoden/methodieken/modellen worden er gebruikt tijdens de detentieperiode van jongvolwassenen? Hoe gaat dit model in zijn werk in de praktijk?
Hoe zet u/uw organisatie/uw onderzoek in op QOL van jongvolwassenen in detentie?
Wat vinden jongvolwassenen in detentie belangrijk? (waarden, materiële zaken, psychisch, relaties,..)
Welke meerwaarde draagt het GLM/RNR/... bij aan het leven van jongvolwassenen in detentie? Welke positieve effecten merkt u op?
Welke drempels/hindernissen ondervindt u als u werkt met een bepaalde methodiek/methode/model in detentie?
Op welke manier wordt er ingezet op nazorg na detentie?

Welke verschillen ziet u tussen een gesloten jeugdinstanties en een gevangenis met betrekking tot behandeling en benadering?
<u>Deelvraag 5: wie zijn jongvolwassenen in detentie?</u>
Op welke leeftijd zien we vaak dat jongvolwassenen in detentie belanden, eerder rond de 18 jaar of meer 20-plussers?
Welke redenen zijn de meest voorkomende waarom jongvolwassenen in detentie terechtkomen? (hulpverlening voor detentie)
Welke specifieke risicofactoren ziet u in de praktijk die hun betrokkenheid bij criminele activiteiten vergroten?
Op welke manier beïnvloedt detentie de emotionele en sociale ontwikkeling van jongvolwassenen?
Op welke manier wordt het gevaarniveau van jongeren in detentie beoordeeld? (meer nood aan begeleiding en beveiliging)
Op welke manier beïnvloedt het onderwijsniveau de betrokkenheid van jongvolwassenen bij criminele activiteiten en hun latere detentie?
In welke levensfase zitten jongvolwassenen in hun detentieperiode? (op vlak van job, woonst, burgerlijke status,..)
Welke globale hindernissen ervaren jongvolwassenen in detentie?
Welke vormen van gemis ervaren jongvolwassenen in detentie?
Welke interesses leven bij jongvolwassenen in detentie?
Welke behoeftes ziet u bij de jongeren?
<u>Deelvraag 6: welke verschillende detentievormen bestaan er voor jongeren?</u>
Welke detentievorm is het meest toegewezen voor jongvolwassenen?
Welke detentievorm is het minst ingrijpend: kunnen contacten met het netwerk bv behouden worden
Welke uitdagingen gaan er gepaard met de verschillende detentievormen? Bieden ze ook verschillende kansen?
Moet er een aparte detentie zijn voor jongvolwassenen? Hebben zij een andere aanpak nodig dan volwassenen?
Moeten we meer kijken naar alternatieve straffen (bv. enkelband), alvorens we opteren voor geslotenheid?
Hoe vind je een evenwicht tussen de vooropgestelde veiligheidsmaatregelen en de begeleiding waar de jongere nood aan heeft?

Bijlage 3: Flyer focusgroep

Oproep: Wij hebben jou nodig!

Wie zijn we?

Wij zijn 6 studenten van de Hogeschool Gent:
Anke, Joke, Lena, Myrthe, Kiani en Karen.
We studeren Orthopedagogie.

Wat doen we?

Om af te studeren moeten we een eindwerk en een project maken. Voor dit project willen we samenwerken en praten met jongvolwassenen die in de gevangenis verblijven.

Wie hebben we nodig

We zoeken **jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar** die het zien zitten om mee te doen aan een **groeps gesprek**. We willen graag jouw ervaringen, waar je van houdt, wat je nodig hebt,... te weten komen.

Waarvoor zorgen wij?

We beloven een interessant gesprek waar we naar elkaar luisteren en in alle veiligheid kunnen praten.
Wij zorgen ook voor een hapje en drankje!

Bijlage 4: Vragenlijst jongvolwassenen

Smalltalk, vragen hoe het gaat, doel schetsen van ons project, leidraad schetsen interview.

1. Leeftijd?
2. Wat zijn je hobby's, interesses, dingen die je graag doet?
 - a. Heb je nieuwe interesses ontdekt of talenten ontwikkeld tijdens je tijd in detentie?
3. Hoelang heb je in detentie gezeten?
4. Hoe zou je jouw gezondheid binnen detentie scoren van 1 – 100?
 - a. Hoe ervaar je jouw gezondheid buiten detentie? (Onderscheid fysieke, emotionele...)
5. Is er volgens jou voldoende ondersteuning voor lichamelijke en psychische gezondheidsproblemen? (Domein: emotioneel, fysiek welbevinden)
6. Hoe is/was het gesteld met jouw sociale contacten tijdens detentie? Zowel met mensen binnen als buiten de gevangenis? (Domein: persoonlijke relaties)
7. Wat zou er moeten veranderen om betere contacten binnen en buiten de gevangenis te kunnen onderhouden?
8. Wat is/was voor jou belangrijk om een goede overgang te kunnen maken van detentie naar de maatschappij? Wat is er volgens jou nodig om die overgang vlotter te kunnen maken? (Domein: sociale inclusie)

9. Had je het gevoel dat je een persoonlijke groei doormaakte tijdens detentie? Ben je als persoon gegroeid na detentie, op welke vlakken? (Domein: persoonlijke ontwikkeling)
10. Wat/wie is voor jou een goede begeleider? Welke kwaliteiten/competenties/eigenschappen zijn belangrijk?
11. Wat miste je/had je nodig tijdens je periode in detentie?
12. Zijn er mensen of organisaties/hulpbronnen (geweest) die je hebben geholpen tijdens je detentieperiode? Zo ja, wie en op welke manier?
13. Had je makkelijk toegang tot activiteiten en programma's binnen detentie? (Domein: rechten)
 - a. Welke activiteiten of programma's binnen detentie vindt/vond je het meest waardevol of zinvol? Waarom?
 - b. Welke activiteiten of programma's zouden voor jou helpend zijn/geweest zijn tijdens detentie?
14. In welke mate heb je tijdens je detentieperiode het gevoel gehad dat je zelf keuzes kon maken? (Hoe ervaarde je de structuur, routines, regels in detentie?) (Domein: zelfbepaling)
 - a. Hoe ervaar je zelfstandigheid, keuzes maken nu (na vrijlating)?
15. Zijn er stigmatiserende ervaringen geweest na je vrijlating? Hoe ben je daarmee omgegaan?

PAUZE

16. Ken je het principe van detentiehuisen en hun werking?
17. Wat zijn je algemene gedachten over detentiehuisen als alternatief voor traditionele gevangnissen?
18. Geloof je dat detentiehuisen kunnen helpen bij de re-integratie van jonge delinquenten? Waarom wel of niet?
19. Wat zijn volgens jou de belangrijkste verschillen tussen detentiehuisen en reguliere gevangnissen, met betrekking tot hun effect op jongvolwassenen?
20. Denk je dat detentiehuisen moeten worden geïntegreerd in het strafrechtelijk systeem als een standaardoptie voor jonge delinquenten? Waarom wel of niet?
21. Denk je dat een detentiehuis een beter kwaliteit van leven kan garanderen bij jongvolwassenen in detentie?
22. Waar zie je jezelf staan binnen 5 jaar?
23. Wat zijn jouw doelen en ambities voor de toekomst?
24. Wat is volgens jou een goede begeleider?
25. Zijn er zaken die je wilt delen? (Ervaringen, verhalen...)

Bijlage 5: Informed consent

Informatiebrief.

Beste participant

Hartelijk dank voor uw interesse in ons onderzoeksproject. Vooral eer u een beslissing neemt over uw deelname, vragen we om deze brief aandachtig te lezen.

Wij zijn een groep van 6 gemotiveerde studenten Orthopedagogie aan HoGent die ons voor onze bachelorproef willen verdiepen in kleinschalige detentie. Onze bachelorproef is in samenwerking met VZW De Huizen. Aan de hand van deze studie hopen we een duidelijker beeld te schetsen van het perspectief van jongeren en (ex-) gedetineerden op detentie en methodieken die ter ondersteuning van jongeren al dan niet werken.

Uw deelname staat volkomen vrij. Indien u beslist deel te nemen, dient u het toestemmingsformulier te ondertekenen. U kunt de deelname ook weigeren zonder enige reden. Doorheen het interview kunt u uw deelname te allen tijde stopzetten. Mocht u

achteraf nog vragen of bemerkingen hebben, dan kan u de student die u heeft geïnterviewd contacteren via mail (zie Bijlage 1).

Het interview zal bestaan uit enkele vooraf opgestelde vragen over het gebruik van methodieken en de eigen visie op detentie. U hoeft hiervoor niets op voorhand voor te bereiden of mee te nemen naar het interview.

Tijdens het interview zal er een geluidsopname gemaakt worden, die enkel tijdens de verwerking van de gegevens gebruikt zal worden door de onderzoekers. Het registreren van de antwoorden zal anoniem gebeuren. Alsook gegevens, namen en informatie die naar de persoon kunnen leiden, zullen verwijderd worden. Het interview wordt volledig getranscribeerd. Daarna zullen de antwoorden verwerkt en vergeleken worden met de antwoorden van andere participanten. Nadien wordt de geluidsopname van het interview definitief gewist.

Hartelijk dank voor het lezen van deze informatie. U ontvangt een kopie van deze brief en het toestemmingsformulier.

Toestemmingformulier:

Ik, ondergetekende, bevestig hierbij dat ik...

- Bovenstaande informatie hebgelezen en begrepen. Ik heb de gelegenheid gehad om mijn deelname te overwegen en vragen te stellen die naar mijn tevredenheid werden beantwoord.
- Begrijp dat mijn deelname geheel vrijwillig is en op elk moment kan stopzetten zonder dat ik hiervoor een reden moet geven.
- 7 dagen bedenktijd heb om mijn deelname terug te trekken en hierbij ook mijn verzamelde gegevens kan terugtrekken. Ik hoef geen reden op te geven voor de terugtrekking van mijn gegevens.
- Toestemming geef aan de onderzoekers om het interview op te nemen.
- Begrijp dat ik geen financiële compensatie zal ontvangen voor mijn deelname aan dit onderzoek.
- Ben ervan op de hoogte dat ik een kopie van de resultaten, indien gewenst, kan verkrijgen.
- Op de hoogte ben dat de verwerking van de gegevens volledig anoniem gebeurt.
- Toestemming geef aan de onderzoekers om de onderzoeksresultaten te verwerken en vergelijken en uiteindelijk te publiceren
- Instem deel te nemen aan dit onderzoek.

U ontvangt een kopie van dit toestemmingsformulier.

Naam

Datum

Handtekening

Bijlage 6: Schema codering

Kwalitatief interview coderen (semigestructureerd)

1. Transcriberen
2. Oriënteren op coderen
3. Open coderen
4. Axiaal coderen
5. Selectief coderen

**HO
GENT**

Is dat geen straf idee?

Aan de samenleving, beleidsmakers en onze medemens,

Wij schrijven deze open brief vanuit een oprechte bezorgdheid om iets waar veel mensen niet bij stilstaan. Onze jongvolwassenen in detentie, die dag in dag uit te maken krijgen met schrijnende taferelen in onze gevangenissen. Tien maanden geleden kregen wij, een groep studenten van de HOGENT, de opdracht om na te denken over het lot van jongvolwassenen in detentie. Wat we gezien en gehoord hebben heeft ons diep geraakt. Samen met vzw De Huizen willen wij de stem van de jongvolwassenen laten horen en bewustwording creëren voor de onrechtvaardigheden die gebeuren achter deze gesloten deuren. Wij kunnen niet langer zwijgen, wetende dat jonge levens worden genegeerd en toekomsten worden verwoest. Het is tijd voor actie!

Graag willen we de stem van de jongvolwassenen laten weerklinken door middel van hun eigen, authentieke uitdrukkingen;

“Ik heb een fout gemaakt, maar ik ben nog steeds een mens zoals iedereen” - X

“Je zit constant in overlevingsmodus” - X

“Wees menselijk en behandel mij als een gelijke, niet als minderwaardig” - X

“We gaan terug in de tijd in plaats van vooruit” - X

“Ik heb PTSS overgehouden aan mijn vorige detentie, ik heb 5 zelfmoorden meegemaakt op cel” – X

“Ik moest op de grond slapen met mijn matras naast de wc in de cel, dan merk je wel dat die overbevolking echt niet oké is” - X

“Het enige wat we willen is een kans” - X

Het is geen nieuws dat ons gevangeniswezen al jaren in crisis zit. Toch is en blijft het een onmiskenbare realiteit. Overbevolking, stakingen, een alarmerende toename van geweld: deze problemen tekenen het landschap van ons detentiesysteem. Binnen deze chaos gaat een bijzonder kwetsbare groep verloren: jongvolwassenen die vastlopen in een

falend gevangenisstelsel. Onze samenleving staat op een kritiek punt. Wij kunnen niet langer zwijgen over de tekortkomingen die plaatsvinden binnen ons huidige gevangenisstelsel. Het is tijd! Het is tijd om menselijkheid, ondersteuning en rehabilitatie tot de kern van onze aanpak te maken.

Jongvolwassenen die, net zoals wij, in de bloei van hun leven zitten, bevinden zich in detentie vaak binnen omstandigheden die verre van bevorderlijk zijn voor hun ontwikkeling én herstel. Meer nog... De realiteit is dat de huidige detentiecentra, meer specifiek gevangenis, nog te vaak een broedplaats vormen voor verdere criminalisering, detentieschade, trauma en uitzichtloosheid. Deze jongeren verdienen een betere toekomst dan wat ons huidige systeem biedt.

Het is hoog tijd dat we deze kwestie niet langer in stilte laten voortbestaan. We moeten erkennen dat het Belgisch gevangenisstelsel fundamenteel onrechtvaardig is. Het faalt. In het bijzonder voor jongvolwassenen, wiens leeftijd waarop ze in detentie belanden steeds jonger wordt. Deze jongvolwassenen hebben unieke noden en behoeften die momenteel niet adequaat worden aangepakt. Jongvolwassenen blijken vaak meer beïnvloedbaar te zijn, wat hen kwetsbaarder maakt in interactie met anderen.

De recidivecijfers in ons land zijn torenhoog, maar liefst 70% van de gedetineerden komen binnen de vijf jaar opnieuw voor een rechter. België is hier een van de slechtste leerlingen van de Europese klas. Daarnaast kennen psychische problemen een piek onder jongvolwassenen, waarbij maar liefst 75% van deze problemen zich ontwikkelt vóór het bereiken van het 25^e levensjaar. Wij, studenten van de HOGENT, kunnen dan misschien goed opgeleid worden om op een menswaardige manier met hulpbehoevenden aan de slag te gaan maar het is contradictorisch te merken dat een gevangenis net alles wat wij geleerd hebben onderuit haalt. Het is onbegrijpelijk te zien dat we, anno 2024, nog altijd denken dat dit de manier is van omgaan met mensen.

Is onze nood aan vergelding dan zo groot dat we de realiteit niet onder ogen kunnen komen en kunnen erkennen dat de huidige aanpak op lange termijn zorgt voor meer slachtoffers? Laten we tonen dat vergelding niet ons enige streefdoel is, maar dat we streven om deze jongeren kennis te laten maken met iets wat ze zo vaak hebben ontbeerd, een hand om hun de weg op te helpen, hun de kans te geven om aan zichzelf te werken... Als we deze jongeren wat menselijkheid tonen, dan kunnen we samen, met hen, aan een samenleving werken die gebaseerd is op begrip en respect.

Wij pleiten voor detentiehuisen als alternatief voor traditionele gevangenis – een échte oplossing. Detentiehuisen streven naar kleinschalige en gedifferentieerde detentievormen op maat die meer verankerd zijn in de samenleving. Een zinvolle detentie bereidt de gedetineerde voor op het leven na de straf. Dit betekent; een individuele aanpak voor iedere jongvolwassenen in detentie, alsook het creëren van een sociale rol

en een sociaal netwerk. Laten we samen bouwen aan een toekomst waarin we plekken creëren van hoop en mogelijkheden, in plaats van wantrouwen en stigma.

Is het geen goed idee om de waarde van elke jongvolwassene in detentie te erkennen en hen de middelen te bieden zodat ze een eerlijke kans krijgen om het beter te doen? Onze jongvolwassenen die zich in detentie bevinden of in detentie hebben gezeten zijn fundamenteel niet anders dan ons, hun leeftijdsgenoten buiten de muren van de gevangenis. Wij hebben dezelfde dromen, behoeften en angsten. Wij willen allemaal groeien, een goed gevoel van eigenwaarde creëren, kansen krijgen en deze kansen kunnen nemen. Echter, in plaats van deze kansen te krijgen, worden ze geconfronteerd met meters hoge muren die letterlijk een barrière vormen voor hun ontwikkeling én hun toekomst.

Jongvolwassenen in detentie zijn geen verloren zaak! Het zijn individuen die een echte tweede kans verdienen. Wij roepen op om te stoppen met het stigmatiseren van deze jongeren. Laten we hen de steun en middelen bieden die ze nodig hebben, zodat ze de kans krijgen om te herstellen, te groeien en op een positieve manier kunnen bijdragen aan onze samenleving.

Door te erkennen dat jongvolwassenen in detentie dezelfde behoeften hebben als ieder ander, kunnen we een rechtvaardigere samenleving creëren die ons allemaal ten goede komt.

Met hoop op een betere toekomst,

Anke Mebis, 21 jaar

Yoke Schuurmann, 20 jaar

Karen Vanderbeke, 22 jaar

Kiani Bouroy, 21 jaar

dina vandenbogaerde, 22 jaar

Myrthe Kot, 21 jaar